

Diplomadolgozat

Biró Árpád-György

Gyergyószentmiklós

2023

**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Szent István Campus
Vidékfejlesztési Agrármérnök Szak**

**Gyergyószentmiklós fejlesztési lehetőségeinek
vizsgálata**

Belső konzulens: Némediné Dr. Kollár Kitti egyetemi docens

Készítette: Biró Árpád-György

WR5776

levelező tagozat

Intézet/Tanszék: Vidékfejlesztés és Fenntartható

Gazdaság Intézet

Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

Képzési hely: Csíkszereda

Gyergyószentmiklós

2023

Tartalom

1. Bevezetés	3
2. Szakirodalmi áttekintés	5
2.1. Területfejlesztés fogalma és célja	5
2.2. A vidékfejlesztés fogalmi lehatárolása	7
2.3. A vidékpolitika főbb összefüggései	9
2.4. Az okos vidékfejlesztés	10
2.5. A településfejlesztés	12
2.6. Gyergyószentmiklós és melléktelepülései	15
3. Saját vizsgálat	19
3.1. Kutatási célok, kutatási kérdések és hipotézisek	19
3.2. A vizsgálat körülményei és helyszíne	20
3.3. A kutatási módszerek és minta bemutatása	21
3.4. Eredmények	23
4. Következtetések, javaslatok	42
5. Összefoglalás	45
6. Irodalomjegyzék	47
7. Mellékletek	49
8. Függelék	51

1. Bevezetés

A területfejlesztés fogalma és célja a magyar jogrendszerben az 1996. évi XXI. törvényben jelenik meg, illetve magában foglalja a területi kohézió erősítését, a fenntartható fejlődés alapjainak megteremtését, továbbá a társadalmi-, gazdasági- és környezeti orientált célszerkezet kialakítást. A vidékfejlesztés fogalmával napjainkban egyre gyakrabban találkozunk, hiszen létfontosságú szerepe van a rurális közösségek fenntartása, megmaradása és a fejlődése számára. A vidékfejlesztés mint tevékenység nem a vidék fizikai fejlesztését szolgálja elsősorban, hanem a lakosság mentalitásának fejlesztését, a helyi erőforrások fenntartható felhasználását, továbbá a térség, település fenntartható fejlődését olyan módon, hogy a vidék ne veszítse el az autentikusságát, szerepét, státuszát. Egy adott ország településeinek zöme a különbözőségük ellenére is önálló közigazgatási egységként működik (Sikos et al, 2013).

Témaválasztásom oka, hogy Gyergyószentmiklós a szülővárosom, lakhelyem, tehát az életem része. A minden egyes nap szembesülök a település erősségeivel és gyengeségeivel, ahogyan a többi lakos is. A személyes kötődés nem elég ahhoz, hogy az ember itt boldog legyen, hiszen ez egy élhetetlen város napjainkban. Minden egyes gödör fáj amikor autóval közlekedek. Amikor sétálni vagy éppen biciklizni van kedvem akkor a teherautók által felkavart porfelhő fogad, ami teljesen megváltoztatja a kedvem a város iránti kötődéssel kapcsolatban. A félig töltött pohár több nézőpontból való megtekintés elvén, a pozitívum a táj, a természetközelség, hiszen a szántóföldektől, a kaszálókon és legelőkön át, a fenyveserdőkhöz minden megtalálható. Számos ásványvízforrás és más természeti érték is megtalálható a környéken.

A választott téma célja és fontossága Gyergyószentmiklós jövőjében rejlik, hiszen bármilyen állapotból lehet képes fejlődni, ugyanakkor visszafejlődni is egy település. Napjainkban a Gyergyószentmiklós medence falvai rendezettebbek, szebbek, élhetőbbek, mint a medence középpontja, a tanulmányozott település. Ahogyan régen, az egyszerű paraszt emberek is tudtak irányítani, vezetni és fejleszteni egy települést, bár nem nevezték vidékfejlesztésnek, de attól igen is arra törekedtek, hogy a települést élhetőbbé, rendezettebbé tegyék. Az elvük az egyszerű volt, ahogyan a közmondás is tartja „Ki-ki söpörjön a maga portáján.”, elsősorban a település lakossága hozzatette az ő részét, illetve a lakosság bevonásával, szép és hasznos eredményt lehetett elérni.

Gyergyószentmiklós egy erdélyi kisváros, amelyhez négy melléktelepülés/beosztott település tartozik. A választott település, Székelyföldön, Hargita megye harmadik legnépesebb városa. A város lakossága 18 259 fő, területe 228 km². A szülővárosom sajnálatos módon

fejlődés szempontjából negatív tendenciát mutat, hiszen a folyamatosan romló utak, hiányos víz és szennyvízhálózat, az öncélú városvezetés elhamarkodott döntéseivel szembesíti a lakosait és a városon áthaladó embereket egyaránt. Minden rosszért kárpótlást nyújt a táj, hiszen nem mindennapi látványt nyújtanak a várost körülvevő hegyek, erdők. A településhez tartozik a közismert Gyilkostó, ami intenzíven látogatott turisztikai célpont.

A municípium státusz semmilyen előnyt nem nyújt a lakosok számára a magasabb adóilletékeken kívül. Munkahely létesítés, infrastrukturális fejlesztésekre lenne szükség.

Véleményem szerint az említett város számos szempontból segítségre szorul. Továbbá, az eddigi tapasztalataim olyan módon kell segítséget nyújtani, hogy az hosszú távon pozitív hatással legyen a településre és annak lakosaira, ehhez pedig szükség van az érdekelt felek bevonására. Számomra az lenne az ideális és hasznos fejlesztés, ha az adott település/települések önfenntartóvá válnak ezáltal, olyan módon, mint az indító motor vagy másnéven önindító az autóknál. Az önindító csak az indulásnál segít, utána a motor önállóan jár. Gyergyószentmiklós municípiumnak is egy indító motorra lenne szüksége ahhoz, hogy egy élhető és versenyképes településsé váljon.

A dolgozatom célja az alábbi: megvalósítható megoldást/megoldásokat találni a tanulmányozott települések problémáira: a munkalehetőségek bővítése, az elvándorlás csökkentése, a fiatalok, képzett munkaerő helyben tartása.

2. Szakirodalmi áttekintés

A szakirodalmi áttekintés részben elsősorban szeretném összefoglalni a településfejlesztéshez, vidékfejlesztéshez kapcsolódó alapfogalmak és szakkifejezések meghatározásait, értelmezéseit, illetve céljait. Végző soron Gyergyószentmiklós város és melléktelepülései kerülnek bemutatásra.

2.1. Területfejlesztés fogalma és célja

A területfejlesztés fogalma pontos meghatározással nem rendelkezik, de egy célzott beavatkozást, tudatos tevékenységet jelent. Továbbá magában foglalja a településhálózat fejlesztést, a régió fejlesztést és a településfejlesztést, amelyek egymással kapcsolatban állnak, illetve hatással vannak. Konkrétan egy településen történő fejlesztés vagy változás hatással van a régióra (Faragó, 1987).

A területfejlesztés célja az 1996. évi XXI. területfejlesztési és területrendezési törvényben került megfogalmazásra, mely országon belüli térségenként a területi kohézió erősítését, a társadalmi és a gazdasági növekedés elősegítését, ezek térbeli szerkezetének kialakítását szolgálja a gazdasági és társadalmi céloknak megfelelően. A területfejlesztés szerepe a települések közötti gazdasági, kulturális és társadalmi eltérések és egyenlőtlenségek mérséklésére is kiterjed. Fontos szempont az országos térszerkezet és harmonikus fejlesztése mellett a nemzeti identitás, kultúra megtartása és fejlesztése egyaránt (1996. évi XXI. törvény).

A területfejlesztés különböző sajátosságai a térbeliségétől adódóan négy fontos tulajdonsággal rendelkeznek. Elsőként a térbeli, földrajzi „egymásmellettség” fogalma, ami a gazdasági szereplők piaci találkozását jelenti, ahol versenyeznek egymással. A versenyből nyertesként vagy vesztesként jöhetnek ki, de mindenképpen közös erővel építik a piacot, a környezetüket, példaként felhozható a közös erővel megszerzett siker vagy éppen a „közös lónak túrós a háta közmondás”, amely esetben a gazdasági résztvevők „egymásmellettsége” negatív hatással van mindegyikük számára, az ilyen helyzetek megoldására városrendezési eszközökkel, jogi úton lehet eljutni. A térbeli, földrajzi „differenciáltság”, mint tulajdonság, a területi adottságok közti eltérésre utal, például a hegyvidék előnyei és hátrányai nem egyezik meg a síkság adottságaival. Ahogyan a főzés esetében is, a rendelkezésre álló alapanyagokat lehet használni, eltérő eredményeket elérve. Banánból nem lesz zöldségleves, ahogyan sárgarépából se meggyleves. Különböző területi adottságokkal rendelkező területeken, egyenlő szintű befektetett munkával nem azonos lesz az elért eredmény, továbbá az erőforrások sem egyenlőek. Ezen területi különbségeket, „differenciáltságot” kezelni kell a megvalósítható

eredmények érdekében. A térbeli és földrajzi távolság kérdése magában foglalja a mobilitás kérdését is, hiszen mérlegelni kell az energiaráfordítás, a költség és az idő befektetést, olyan módon, hogy a tevékenység fenttartható és a költségekhez mértén megfelelő végeredményt hozzon. A negyedik fontos tulajdonság a térség térbeli, földrajzi kiterjedése és tagoltsága, amely a tevékenységek, szolgáltatások ellátási körzetéhez köthető. Továbbá, hogy milyen körzeteket foglal magába, hiszen az oktatás, a közigazgatás, az egészségügy és számos társadalmi szempontból fontos intézmény ide tartozik és ezek a szolgáltatások elérhetőek kellene legyenek mindenki számára (Illés I., 2008, 12. old.).

1. ábra: Csobothegyi látkép

Forrás: Saját fotó, 2023

A hazai tételes jog alapja a területfejlesztés és a területrendezés közös céljai, a feladataik a következők:

- a helyi és térségi közösségek területfejlesztési és rendezési kezdeményezések összehangolása a különböző országos célkitűzésekkel
- a fejlesztési tervek, koncepciók és programok kidolgozása és megvalósítása olyan módon, hogy az megtartsa a környezeti, gazdasági és társadalmi egyensúlyt egyaránt. (1996. évi XXI. törvény)
- a hátrányos helyzetű határmenti települések összehangolt fejlesztésének elősegítése.

A területfejlesztés feladatai ugyancsak a 1996. évi XXI. területfejlesztési és területrendezési törvényben került megfogalmazásra. Az előbb említett feladatok a következők:

-Az innovációs fejlesztés, az a fejlesztési forma, amelynek célja a versenyképesség javítása a gazdasági ágazatok fejlesztése segítségével.

-A területi kiegyenlítés a legjobban ismert fogalom, amely kiterjed a gazdaságra, a különböző önkormányzati, állami és közszolgáltatásokra, a társadalmi feszültségek csökkentése érdekében (1996. évi XXI. törvény).

A fenntarthatóság magában foglalja a ökológiai, társadalmi és gazdasági alrendszereket, amelyek szoros kapcsolatban állnak egymással, ugyanakkor ez a három összefüggő alrendszer egymást erősítő pillérként működnek (Havas,2001)

„Egy rendszer fennmaradása szempontjából nem az egyensúlyi pályája a döntő, hanem az, hogy a rendszerrel kapcsolatos változások ne lépjek túl azokat a határokat, amely után a rendszer már nem képes önmagával azonos lenni.” (Korompai, 2001).

2.2. A vidékfejlesztés fogalmi lehatárolása

A vidékfejlesztés mint fogalom eléggé összetett, a helyi fejlesztések közé tartozik, nehezen elhatárolható a területfejlesztéstől, hiszen egyik fogalom sem rendelkezik konkrét hivatalos meghatározással a folyamatos fejlődés és más ok miatt (Farkas, 2002)

A területfejlesztés országra és térségre kiterjedő míg a vidékfejlesztés egy adott térségi társadalmi, gazdasági, illetve környezeti folyamatok megfigyelésével, értékelésével és a szükségeszerű beavatkozásával foglalkozó fejlesztési ágazat. A vidékfejlesztés alárendeltje a területfejlesztésnek, hiszen a területfejlesztés felbontható kisebb vidékfejlesztési tevékenységekre, hiszen vidéki települések, alkotnak kistérséget, amelyek részei egy régiónak, országnak. A vidékfejlesztés mint ágazat mélyebben és részletesebben figyeli a társadalmi folyamatokat, hiszen külön választja a szociális és kulturális folyamatokat (Kőszegi, 2019).

A 2007. évi XVII. törvény, amely tárgya a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint a halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdései első fejezetében a meghatározott a törvény célja és alapelvei. A törvény tárgyalja az eljárás törvényességét, eredményességét és az átláthatóságát egyaránt. Az egyenlő bánásmódra való törekvés, illetve az ügyfél és a többi résztvevő esetében a jogaik tiszteletben tartása elengedhetetlen szempont (2007. évi XVII. törvény).

A vidékfejlesztési törvényben megfogalmazásra került a jogok rendeltetésszerű gyakorlása érdekében megfelelően az irányítási, továbbá a végrehajtási feladatokat ellátó szervek, valamint szervezetek az intézkedésekben való részvételhez kapcsolódó információhoz való egyenlő hozzájutási esélyek biztosítása mellett megadják az ügyfelek számára a irányuló nemzeti törvények, továbbá közösségi jogi aktusok, továbbá egyéb rendelkezések megtartásához szükséges tájékoztatást, továbbá lehetővé teszik számukra az intézkedésekben való részvétel közösségi jogi aktusokon, nemzeti jogszabályokon, továbbá egyéb rendelkezéseken alapuló rendjének megismerését.

2. ábra: Napnyugta az Egyesekőnél

Forrás: saját fotó, 2020

A végrehajtási feladatokat ellátó szervezetek minden ügyben kötelesek megkülönböztetés nélkül, az adott intézkedésre irányuló közösségi jogi aktusoknak, valamint nemzeti hatáskörben kiadott jogszabályoknak, továbbá az ezeken alapuló más rendelkezéseknek megfelelően, továbbá a támogatási célkitűzés megvalósítását, ezen kívül rendeltetését elősegítő módon

eljárni, továbbá intézkedni. A mezőgazdasági támogatási eljárásban tilos minden olyan különbségtétel, kizárás, esetleg korlátozás, amelynek célkitűzése, esetleg konklúziója a jogszabály előtti egyenlő bánásmód megsértése, az ügyfél, ezen kívül az eljárás egyéb résztvevője ezen törvényben biztosított jogának csorbítása. A mezőgazdasági, valamint vidékfejlesztési támogatási szerv a hatáskörének gyakorlásával nem élhet vissza, hatásköre gyakorlása alkalmával a szakszerűség, az egyszerűség, ezen kívül az ügyféllel való együttműködés követelményeinek megfelelőképpen köteles eljárni. A mezőgazdasági, valamint vidékfejlesztési támogatási szerv ügyintézője jóhiszeműen, a törvény keretei között az ügyfél jogát, továbbá jogos - ideértve ökonómiai - érdekét szem előtt tartva, az eljárásban érintett kiskorú érdekeinek fokozott számba vételével jár el. A mezőgazdasági támogatási eljárás hivatalos nyelve a magyar. Nem magyarországi természetes személy, esetleg cég tekintetében magyar nyelvet ismerő legális képviselője jár el. Ha a mezőgazdasági, ezen kívül vidékfejlesztési támogatási szerv eljárási köteletségének a rá irányadó ügyintézési határidőn belül nem tesz eleget, a felügyeleti szerv az erre vonatkozó kérelem megérkezésétől, esetleg a hivatalos tudomásszerzéstől számított hatvan napon belül kivizsgálja a mulasztás okát, ezen kívül a mulasztó mezőgazdasági, valamint vidékfejlesztési támogatási szervet az eljárás soron kívüli lefolytatására utasítja. Az előző mondatokba foglaltakat a fellebbezési eljárásra is használni szükséges. Ezen rendelkezések abban az esetben is irányadók, ha - a határozat megsemmisítése, esetleg hatályon kívül helyezése folytán - a mezőgazdasági, továbbá vidékfejlesztési támogatási szerv az ügyintézési határidőn belül nem tesz eleget az újabb eljárás lefolytatására vonatkozó kötelezettségének (2007. évi XVII. törvény).

2.3. A vidékpolitika főbb összefüggései

Az agrárpolitikai intézkedések hatékonyságának növeléséhez szükséges a vidéken történő folyamatok megértése, hiszen a szociális-gazdasági-politikai változások nem egyforma hatással vannak a különböző térségekre területekre. A vidéki térségek különbözősége a gazdasági szerkezetük, földrajzi fekvésük, természeti erőforrásaik és adottságaik és a cselekvőképességükben rejlik (Maácz, 2001).

A közös agrárpolitika, másnéven KAP fő célja, hogy a vidéki jellegű térségek fenttarthatóvá váljanak, ennek keretén belül különböző intézkedésekkel és finanszírozással támogatja a vidékfejlesztést (<https://agriculture.ec.europa.eu/>).

A vidékpolitika fogalma egy adott igazgatási területen, ami lehet ország: ország, régió, akár az Európai Unió, a vidéki térségek érdekében folytatott tevékenységek összessége. A

vidéki térségek helyét határozza meg az igazgatási egység politikai célkitűzései között. Ezzel párhuzamosan a vidékpolitika: ágazati politika, a szakpolitikák egyike, amely szintetizálja, összefogja a vidéki térségekben folytatott ágazati politikákat. Mivel a vidék fejlődésének tényezői éppúgy a közlekedés, a lokális mezőgazdálkodási, ezen kívül ipari termelés, munkahelyteremtés, mint az oktatásos kultúrpolitika, társadalmi ellátórendszerek működése, természet-, valamint környezetgazdálkodás, emiatt természetesnek tartom, hogy a vidékpolitikai aktivitásban találkozzanak azok az állami, ezen kívül magánintézmények, amik ezen tényezők működtetésében jelen vannak. A vidékpolitika következképpen nem pusztán agrárpolitika, ahogy azt sokan sokáig gondolták, de akár az ipari, valamint infrastruktúra, beleértve a közlekedést és a hozzáférhetőséget. Továbbá, a politika, az oktatás-, a kultúr, önkormányzati, társadalmi, környezetgazdálkodás-politika is. Vagyis a szakpolitikák térségi – vidéki térségi – szintetizálása (Glatz, 2010).

2.4. Az okos vidékfejlesztés

A vidékfejlesztés fogalma még napjainkban sem teljesen tiszta és meghatározott, de célja az elmaradott területek rehabilitálása gazdasági és társadalmi szempontból. Az elvándorlás megelőzése, az lakosság életminőségének javítása, továbbá a fentarthatóságra való törekvés, mind környezeti és szocio-kulturális szempontból az EU vidékfejlesztési politikájának alapelve kell legyen (Nemes, 2000).

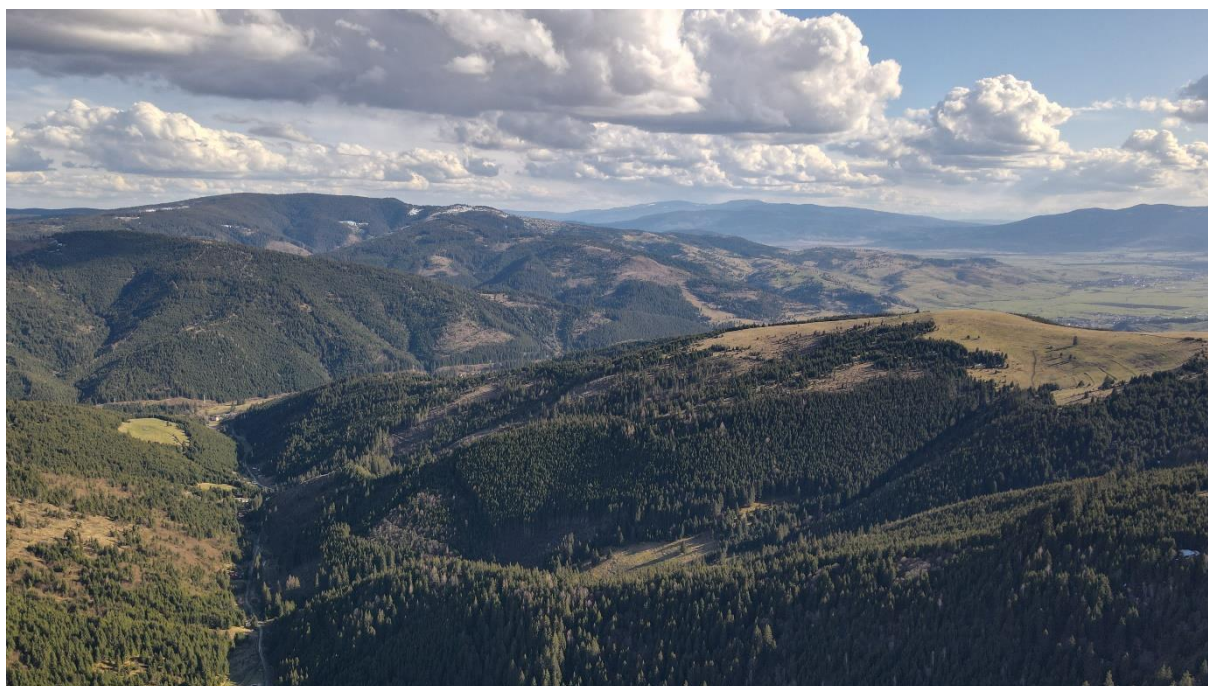
A SMART, települések, falvak jelenlétével megjelent a terület- és vidékfejlesztésben a digitalizáció és az ehhez kapcsolódó technikai fejlődés újabb és újabb vívmányokkal, melynek használata egyre gyakoribb úgy városban, mint vidéki térségben, ezáltal is befolyásolva a településen élők életminőségét, felzárkózottságát a városokhoz képest. Számos vélemény szerint a digitális programokat alkalmazó falvak különböző összetett programokban vesznek részt, amelyek a szociális és az ökológiai és gazdasági igényeknek, céloknak megfelelően határozzák meg a jövőbeni fejlesztési prioritásokat és az azokhoz szükséges konkrét feladatokat (Szalai-Fabula, 2021).

Az okosfalu fogalma magában foglalja a folyamatos fenntartható fejlődést, amihez szükség van innovatív megoldásokra, úgy, mint a közösség fejlesztésére, a fejlesztési megközelítésre és új és bevált technológiák alkalmazására (Szalai-Fabula, 2021).

Az okos, az angol kifejezésből átvett SMART falu nem régi, sőt egyre gyakrabban használt kifejezés az európai uniós politikai döntéshozatalban. Az Európai Bizottság értelmezésében a SMART falu olyan vidéki területeket, valamint közösségeket foglal magában,

amelyeknek a meglévő erősségeikre építenek, tehát a belső-, endogén forrásait, adottságait kamatoztatják. Az adottságaikhoz mérten felméri a lehetőségeket is. A SMART falvakban találkozunk a tradíció és az innováció a digitális rendszerek, gyors távközlés segítségével, ösztönözve a településeket fejlődéshez technológiákhoz. A SMART falu magasabb életszínvonalat, jobb közszolgáltatásokat, magasabb biztonságot, illetve fokozott erőforrás-hatékonyságot, jelent a települések és lakosságuk számára, csökkentve a környezetre háruló nyomást, ökológiai lábnyomot (Kollár, 2022).

3. ábra: Csanódi látkép

Forrás: Saját fotó, 2023

Az okosfalukonceptió néhány éve került be a teljesen a köztudatba, de már ismert fogalom, amely felszínre jutását, a kedvező körülmények együttes kölcsönhatása eredményezte, amely alapján lehetőség létrejött egy új típusú szakpolitika kidolgozására „window for opportunity in policy change” (Kingdon, 2003).

Napjainkban az okosfalvakban a szolgáltatások fejlesztése és fejlődése napirenden halad, ezáltal a teljesítményük mérésére, valamint értékelésére is ki kell térni. Ezáltal a települések teljesítménymérését digitálisan is el lehet végezni (Kar et al, 2017).

A SMART falu relatív újabb terminus az európai uniós politikai döntéshozatalban. Az Európai Bizottság értelmezésében az okos falu olyan vidéki területeket, valamint közösségeket foglal magában, amik meglévő erősségeikre építenek az endogén források felhasználásával. A

SMART falvakban a tradicionális, továbbá az újabb hálózatokat, szolgáltatásokat a digitális, infokommunikációs technológiák használata, az innovációk, továbbá a tudásjobb kihasználása ösztökéli. A SMART falu magasabb életszínvonalat, jobb köz-szolgáltatásokat, jobb erőforrás-hatékonyságot, továbbá kevesebb környezeti terhelést jelent (Európai komisszió, 2017).

A SMART falu fejlesztési koncepciói esetén a vidékgazdaság érvényben lévő kérdéseire adandó válaszokra lehet építkezni. Gondolhatunk az e-oktatási formák, az e-egészségügy, ezen kívül más esszenciális szolgáltatásokhoz való hozzáférés kialakítására, a környezetterhelést csökkentő előremutató megoldásokra, a mezőgazdasághulladékok körkörös ökonómiai használatára, a lokális erőforrások által támogatott technológiák digitális megoldásaira, az magas intelligenciájú specializációs agrár- élelmiszeripari projektekre, a turizmus, valamint kulturális tevékenységek szolgáltatásaira. A koncepcióhoz kapcsolódó legfontosabb EU-s politika a jövőben is a közösagrárpolitika lesz (a kohéziós politika mellett); a vidék mezőgazdasági jövedelmének lényeges szegmense ezen forrásból érkezik. Így röviden foglalkozunk a vidékfejlesztési irányok jövőbeli dimenzióinak vizsgálatával, hiszen a fejlesztési források és a SMART fejlesztések ezen fejlesztési stratégiák eredményeinek mentén szükséges, hogy elinduljanak (Káposzta-Honvári, 2019).

A SMART falu nem tér el a SMART város definíciójától, de célrendszerében más dimenziók kerülnek előtérbe, amelyek a következők: a digitalizáció aminek segítségével áthidalható a városoktól való távolság, a helyi közösség és partnerség, az erőforrás hatékonyság, mint endogén erőforrások felhasználása, a környezetre háruló nyomás csökkentése és a vidéki környezet megőrzése, tehát a település fenntarthatósága és a magasabb életminőség-életszínvonal (Káposzta-Honvári, 2019).

2.5. A településfejlesztés

A településfejlesztés azon döntések és tevékenységek összessége, amelyek közvetlen módon hatnak egy adott település gazdasági, társadalmi és térbeli szerkezetének megváltoztatására. A településfejlesztés fő célja a helyi lakosság életkörülményeinek és jóllétük javítása (Rechnitzer, 2007).

A településfejlesztés nem egy sablon receptet jelképez, ami bármely település esetében alkalmazható, ugyanakkor megoldást is jelent ugyanolyan módon, hanem az adott település meglévő adottságaira, tulajdonságaira és helyzetére épülő hosszú távú tervet, stratégiai gondolkodást (Fabula-Szalai, 2021).

A településfejlesztés, a kistérségfejlesztés és a régiófejlesztés a területfejlesztés részei egyaránt. Bár a vidékfejlesztés a területfejlesztés alárendeltje, de a területfejlesztési törvény hatálya mégsem terjed ki rá. Továbbá, a településfejlesztés alatt egy adott település és annak közvetlen környezete fejlesztési elképzeléseit jelenti (Jakobi, 2022).

Jelenleg a területfejlesztés, beleértve a városfejlesztés fogalmát, hiszen egyre inkább előtérbe kerül az okos település fogalma. Az okostelepülés gyűjtőfogalma magában foglalja a fenntarthatóság, a hatékonyság, ezen kívül a globális részvétel fejlesztési prioritásai mentén csoportosít szolgáltatásokat, döntési mechanizmusokat, továbbá információ közlést szolgáló technológiai megoldásokat. A terminus mögött a kortárs településfejlődés, valamint az „ökonómiai fejlődés” egyik legfontosabb jelensége, amely közreműködésével a települések integrálódnak, felzárkóznak a digitálisan (Káposzta et al, 2016).

Az okos településeken a technológiai, ezen kívül az magas intelligenciájú szolgáltatási megoldások összetett, életminőségről, hatékonyságról, ökológiai, továbbá ökonómiai fenntarthatóságról szóló célkitűzések eszközei, amik más eszközökkel együtt használva tudnak sikeresen működni az alábbi prioritások mentén, amelyek a következők:

1. A szolgáltatások minőségének és hatékonyságának javítása.
2. Az energia és más erőforrások takarékosabb felhasználása
3. Az állampolgárok bevonása és az életminőség javítása (Kollár, 2022)
4. Gazdaságilag önfenntartó rendszerek megalkotása.

A SMART módszer célja az ideális és hatékony célok meghatározása. A módszer a kritériumokban rejlik, amelyek a következők egy ideális célkitűzés érdekében: a meghatározandó cél konkrét, mérhető, elérhető, releváns, illetve határidőhöz kötött legyen (Bjerke-Renger, 2017).

4. ábra: Smart kritériumok

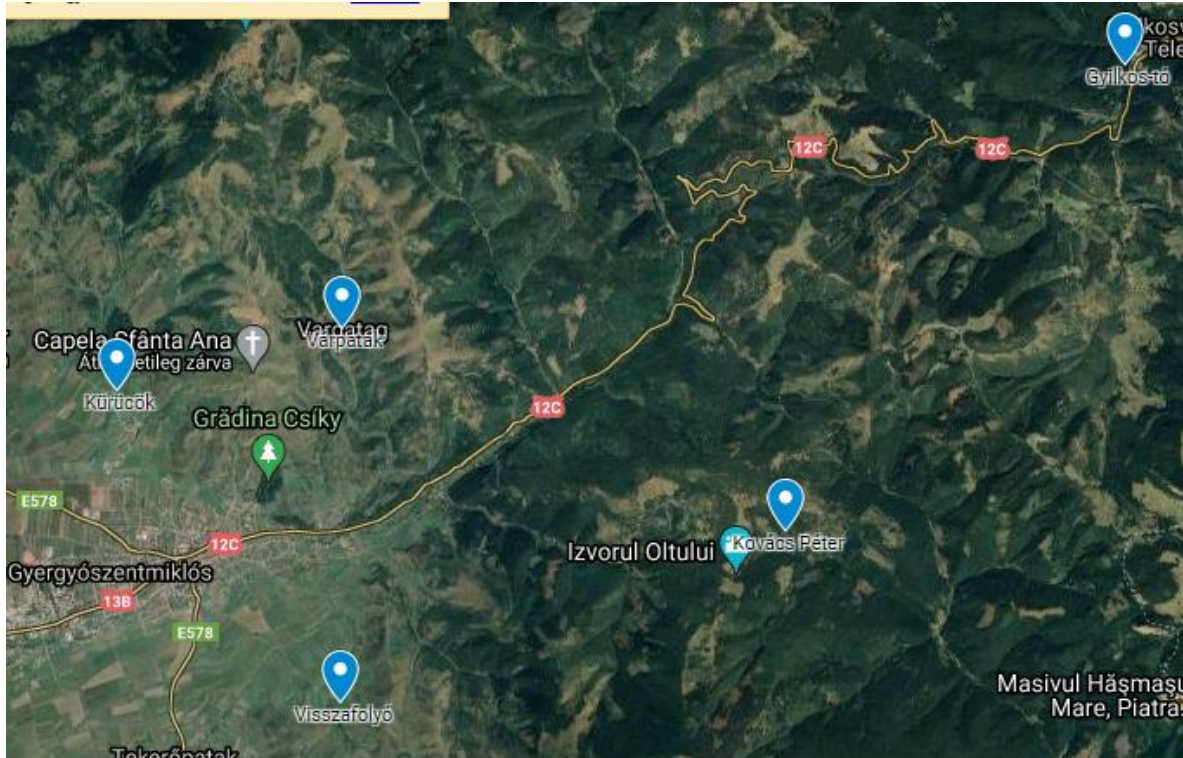
Forrás: <https://promanconsulting.hu/smart-celok/>

Az alábbi S.M.A.R.T. fejlesztési megoldásokat lehet megfogalmazni a vidékgazdaság bővülésén keresztül: 1. a fenntartható fejlődést,

Az okosfalu-konceptió célja népszerűsíteni a vidéki életformát a közösség fejlesztésén alapuló stratégiai megközelítés segítségével és a technológia alkalmazásával. Továbbá, az okosfalu tehát az optimális feltételek megteremtésével hidat képez a nem konvencionális vidékfejlesztési víziók és a pragmatikus tervezés között (Wolski, 2018).

2.6. Gyergyószentmiklós és melléktelepülései

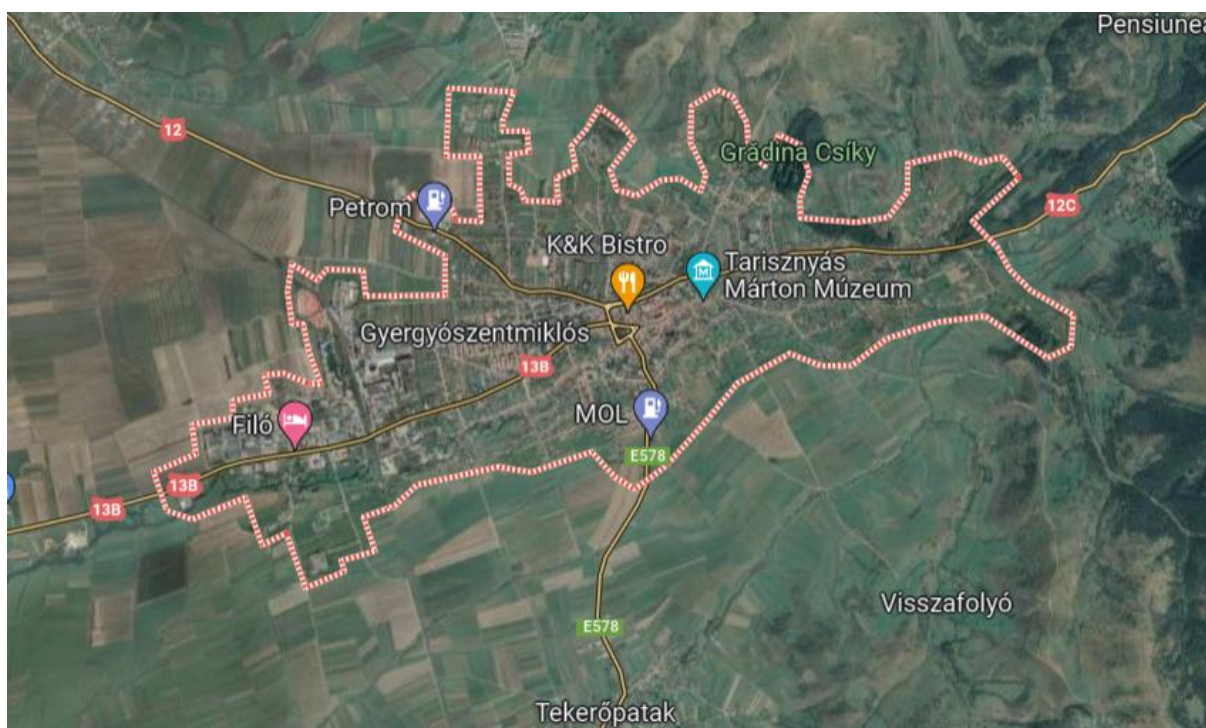
5. ábra Gyergyószentmiklós települései

A kép forrása: Google térkép, 2023

Gyergyószentmiklós municípium, Romániában, található, hagyományos székelyföldi település, Hargita megye harmadik legnépesebb városa. A Gyergyómedence úgynevezett központja, A város lakossága 18 259 fő, területe 228 km². A szülővárosom sajnálatos módon fejlődés szempontjából negatív tendenciát mutat, hiszen a folyamatosan romló utak, hiányos víz és szennyvízhálózat, az öncélú városvezetés elhamarkodott döntéseivel szembesíti a lakosait és a városon áthaladó embereket egyaránt. Minden rosszért kárpótlást nyújt a táj, hiszen nem mindennapi látványt nyújtanak a várost körülvevő hegyek, erdők.

6. ábra: Gyergyószentmiklós térképe

Forrás: Google térkép, 2023

A település első írásos említése 1406-ból maradt fenn, melynek fekvése a Csanód patak mellett található, majd apránként beépült a napjainkban Felszegnek nevezett városrész. Garda Dezső helyi történész Gyergyószentmiklós története I-II című könyvében ír az 1581-ből fennmaradt Gyergyószentmiklósi falutörvényről, amely a határrend- és a termésvédelemről szólt, egy jól szervezett településen, amely fontos gazdasági, közigazgatási, katonai szerepet betöltő település. Továbbá, az 1851-es évi falutörvény szemléletes képet nyújt Gyergyószentmiklós múltbeli helyzetéről, a XVI. századi agrár struktúrájáról. Fekvése és éghajlata miatt a településen a növénytermesztéssel kevesen foglalkoztak, annál inkább állattartással, hiszen a legelők és a havasok lehetőséget nyújtottak erre (Garda, 2007).

Románia egyik legszebb üdülője, turisztikai látványossága. Gyilkostó település, a hegyvidéki üdülőtelep a Békás-patak völgyében helyezkedik el a 12C műút mentén hosszan elnyúlva, Gyergyószentmiklós tartozéktelepülése, a várostól 29 kilométerre helyezkedik el. A tó 1837-ben földcsuszamlás következtében jött létre, amikor a tőle keletre emelkedő Gyilkoskő (1401 m) oldalából az agyagos lejtőtörmelék kellően megázva hegyomlásként zúdult alá és elgátolta a Békás-patak vizét, amelynek fő táplálói a Vereskő, a Hagymás, Likas és a Cohárd patakok voltak. Tehát nedves lejtőmozgás következtében alakult ki a torlasztó. Az üdülőtelep kiépülése 1926-tól vált erőteljesebbé. Az 1960-70-es években nagyon felkapott üdülőtelep volt,

ahová az ország minden részéről érkeztek turisták vagy gyógykezelésre vendégek, számuk időközönként meghaladta a 3-400 főt. Az üzemi szakszervezetek által üdültetett személyeknek köszönhetően egész évben tele voltak a turistaházak.

A tó körül több villa épült. Lakossága 1992-ben 102 fő volt, melyből 81 román és 21 magyar. A település lakossága a 2011-es népszámlálás alapján 94 fő. Az infrastruktúra fejlődésének elmulasztása, hiánya okozza, hogy ez a csodálatos kincs, lassanként mostohagyermekké válik.

7. ábra: Gyilkostó

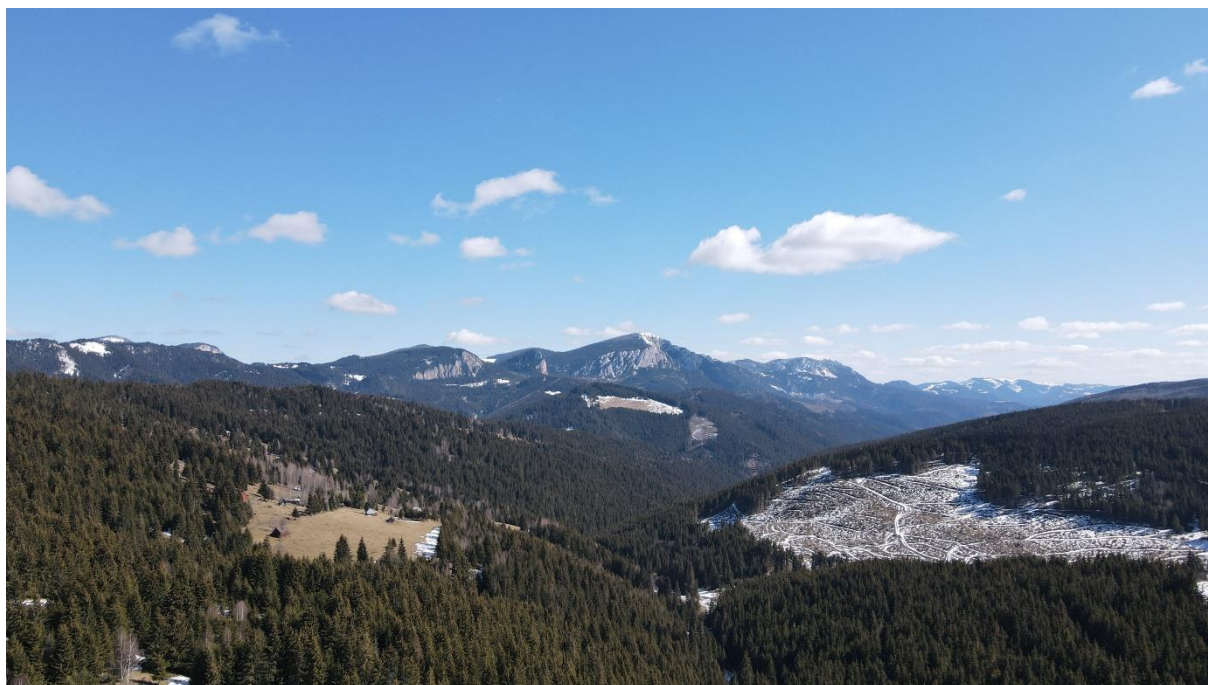
Forrás: <https://www.facebook.com/gyilkosto>

Mint tanyavilág vagy szórványtelepülés, a nevét a patakról kapta, ami átfolyik rajta, festői tájjal rendelkezik. Ahogyan a többi említett településen is, Várpatakon az első telepesek Gyimesből áttelepült csángók voltak. Az 1960-as évek elejére a lakossága meghaladta a 100 főt, akiknek a természetesen az állattenyésztés és a tejtermékek értékesítése jelentette a megélhetést. A kollektivizálás tönkretette a székely gazdák, úgy a várpataki csángók életét is 1962-ben. Földönfutóvá váltak hiszen elvették mindazt, ami a megélhetésüket jelentette. Emiatt napjainkban 7-8 ember él ott. (Tinka,2019).

A várostól délkeletre 2 km távolságra fekszik, lakossága 1966-ban statisztikai adatok szerint 40 fő volt, 1992-ben 12 lakosa, napjainkban megközelítőleg 10 fő. A csökkenés oka az infrastruktúra és a villanyáram hiánya. Egész évben közkedvelt helynek számít a városlakóknak, hiszen a gyógynövénygyűjtéstől kezdve át a gombászásig, a túrázástól a téli szánkózásig. A Gyimesekből származó csángó családok lakták, a szűkös pénzforrásukat tekintve állattartással és házilag készített termékek készítésével és értékesítésével foglalkoztak (Tinka, 2019).

Az említett települések közül Kovács Péterhez húz a szívem, hiszen a gyermekkorom idillikus, varázslatos menedéke. A vadregényes fenyvesek néhány kis háznak adnak menedéket, távol az infrastruktúra részeitől, pedig néhány kilométerre fekszik Gyergyószentmiklós központjától. Ez a kis távolság pont elég ahhoz, hogy eltávolodjunk a városi pörgéstől, forgalomtól. A település fontossága elsősorban a szállítás volt, hiszen összekötötte a híres bányavárost, Balánbányát Gyergyószentmiklóssal. Kis takaros faházak nyújtanak menedéket az itt lakóknak. Állandó lakosa 8 fő. Az emberek megélhetését állattartás, tejtermék értékesítés, illetve erdei gyümölcs begyűjtés és értékesítés, hiszen már a képen látható háztól pár méterre piros és fekete kokozsa cserjék találhatók. A kokozsa, az áfonya helyi megnevezése. Málna, erdei szamóca és a gomba gyűjtés is a megélhetést szolgálja.

8. ábra: Kovácspéteri látkép

Forrás: saját fotó, 2023

3. Saját vizsgálat

A fejezet első felében a saját kutatásom kerül bemutatásra, amelyhez a félig strukturált interjút, pontosabban mélyinterjút készítését alkalmaztam,

Ezen fejezet második felében a szekunder kutatást tárgyalja, amelynek témája Gyergyószentmiklós municípium aktuális társadalmi és gazdasági helyzete. A település lakosságának változását az 1977-2011-es időszakban, azt követi a település társadalmi helyzete, majd a gazdasága. Az információkat az <http://statisztikak.erdelystat.ro/> weboldalon található statisztikákból használtam. A további információkat a és a további egyaránt az Országos Statisztikai Hivatal weboldaláról, <https://insse.ro/cms/> használtam fel.

3.1. Kutatási célok, kutatási kérdések és hipotézisek

Kutatásom során számos kérdés felmerült a város jelenlegi helyzetével kapcsolatban. Gyergyószentmiklós városképe miért olyan rossz a lakosság szempontjából? A rossz vélemények ellenére miért él ennyi ember ott? Mire lenne szüksége Gyergyószentmiklósnak ahhoz, hogy élhetőbb településsé váljon. A célkitűzésem része, hogy a primer és szekunder kutatás után átfogó képet kapjak a jelenlegi helyzetről, amely segítségével megvalósítható, fejlesztési lehetőségeket találjak, ami a település lakossága számára nagyon fontos lenne.

H1. Gyergyószentmiklós lakossága folyamatosan csökken, illetve növekszik az elvándorlási szándék, akár külföldre is a jobb megélhetés reményében.

H2. Az úthálózat korszerűsítése, a közlekedés gördülékenységének javítása által növekedne a város turisztikai vonzereje.

H3. A munkahelyteremtés csökkentené Gyergyószentmiklóson a képzett munkaerő elvándorlását.

H4. A víz és csatornahálózat korszerűsítése és kiterjesztése a melléktelepülésekre csökkentené a környezetre gyakorolt nyomást, az ökológia lábnyom mértékét.

3.2. A vizsgálat körülményei és helyszíne

A diplomadolgozatomban szülővárosom, Gyergyószentmiklóst, Romániában, Hargita megyében fekvő, Gyergyószentmiklósnak nevezett székelyföldi települést tanulmányoztam, gazdasági és társadalmi szempontból egyaránt. A választott településhez való személyes kötődésem abban rejlik, hogy szülővárosom és jelenlegi lakhelyem is egyaránt. Napi rendszerességgel találkozok és szembesülök azokkal a problémákkal, amelyeket a lakosság szájából hallani.

A primer kutatásom célja, hogy olyan gyergyószentmiklósi személyeket kérdezzek meg, akik nem képezik részét a városvezetésnek, illetve teljesen függetlenek attól. További célom, hogy a kutatásom során félig strukturált interjú segítségével részletesen tudják kifejtetni a véleményüket a kérdezett személyek.

A szekunder kutatásom létrejöttéhez a rendelkezésre álló valós gazdasági adatok, információkat, amely mennyisége a településről csekély, az Országos Statisztikai Intézet weboldaláról töltöttem le és használtam fel. Releváns gazdasági jellegű információk mennyisége kevés, hiszen a megyei és város szintű stratégiai tervek és dokumentációk részleteiben elmélyülve csak az látja a valóságot, aki helyi lakos, aki nem része a városvezetésnek és érdekeltsége sincs a kivitelezéssel kapcsolatban. Publikált jövőbeli fejlesztési terveket és stratégiákat nem áll szándékomban bemutatni, használni, hiszen helyi lakosként én sem szeretem a hihetetlen szavakat, hiú ábrándokat. A jövőbeni lehetőségeket a tanulmányra alapozott SWOT analízisben vizsgálom, majd a Következtetések és javaslatok részen fogom kifejtetni. A tanulmány Gyergyószentmiklós jelenlegi helyzetéről szól. Reál beállítottságú emberként a hiteles információkat, a valós helyzetet, a kézzel fogható eredményeket és az elérhető célokat szeretem és értékelem. Ebből kiindulva, csak a valós és elérhető célkitűzésekről lesz szó.

3.3. A kutatási módszerek és minta bemutatása

A kutatási módszer kiválasztása során figyelembe vettem azt, hogy a tanulmányozott települések (melléktelepülések) lakossága elég kevés ugyanakkor ezeken a tanyákon az emberek jórésze nem fog önszántából kérdőívet töltögetni, inkább egy kávé vagy egy pohár bor mellett beszél személyesen fejt ki véleményét. A dolgozatomban szerepel primer és szekunder kutatás egyaránt. A primer adatgyűjtéshez interjúkészítést választottam, hiszen a magyarázó kutatási módszerek feltárják és bemutatják a tanulmányozott jelenségek közötti kapcsolatokat. Továbbá fontos megemlíteni, hogy a kvalitatív kutatás nem a mennyiségi hanem minőségi kérdésekre keresi a választ, továbbá a szubjektivitást helyezi előtérbe, de esetünkben ez előny, hiszen a helyi lakosok, szállásadók és a visszatérő turisták tudják igazán, hogy milyen problémák is állnak fent és miért nem történt változás mostanig. Bár így kevesebb lesz az interjúvont személyek száma, de feltehetőleg relevánsabb eredményhez jutunk, hiszen a kvalitatív kutatások során mélyebb és komolyabb összefüggéseket figyelhetünk meg.

Végző soron a választásom a félig strukturált interjúra esett, hiszen az egy olyan találkozás a kérdező és a válaszadó között, amely során a válaszadó a kutatott témával kapcsolatos kérdésekkel kapcsolatban fejt ki a véleményét, majd a gyűjtött információk feldolgozásával létrejön a kutatás (Ackroyd-Hughes, 1992).

Az interjúnak, mint a kvalitatív szemléletű kutatások egyik módszerének, öt fajtája ismert: kérdőíves interjú, strukturált interjú, félig strukturált interjú, mélyinterjú, illetve a narratív interjú. A kutatás időbeli hatékonysága és a költséghatékonysága érdekében a strukturált interjú módszerét alkalmaztam, hiszen az előre meghatározott kérdéssor sorrendje kötött, az interjú készülhet személyes jelenléttel és telefonon keresztül egyaránt. A mai rohanó világban könnyebb és gazdaságosabb egy telefonbeszélgetés az emberek számára, a zsúfolt munkaprogram és a sok teendő miatt. Személy szerint jobban hajlok a személyes találkozás felé, de a kérdezettek egy részével nem találtam megfelelő alkalmat, így a telefonhívás segítségével rövid idő alatt lebonyolítottuk az interjút. A teljesen strukturált interjú feltételei a kérdéssor ismerete és alapvető kommunikációs kompetenciák a kérdezőbiztos számára. A teljesen strukturált interjú előnyeként a különböző válaszadók válaszainak egyszerű összehasonlítást fontos megemlíteni, míg a hátrányaként a kérdéssor korlátozottsága és kötöttsége, amely okán nincs lehetőségünk egy felmerülő új témát vizsgálni (Molnár, 2010).

A településen nem szerettem volna kérdőíves adatgyűjtés végezni személyes tapasztalatoknál fogva, ugyanis 2020 nyarán elvállaltam egy kolozsvári vállalatnak (amely

adatgyűjtéssel és statisztikai kimutatások készítésével foglalkozik) a felkérését, hogy Gyergyószentmiklós néhány utcájában és a lakónegyedek egy részében kérdőíves adatgyűjtést fogok végezni. Akkor lepődtem meg igazán, hogy a kedves Gyergyószentmiklósi emberek nem igazán nyitottak az ilyesmire, hiszen elégük van abból, hogy gyakran kérdezik a véleményüket, de változás sosem történik. Sokan visszautasítottak, még a szomszéd utcákban is, ahol ismertek. „Maga nem látja, hogy mi van itt?” kérdésekkel fordultak hozzám. Nem volt nehéz válaszolni, hiszen ugyanazokkal a problémákkal szembesültem nap mint nap. A Covid fokozta ezt a fajta zárkózottságot. Ez a tapasztalat segített abban, hogy hogyan viszonyuljak, milyen kutatási módszert válasszak és alkalmazzak a dolgozatom létrejöttéhez. A személyes interjú egyszerűbb és relevánsabb mert a személyes kapcsolatok továbbra is építik közösséget, illetve az idősebb korosztály is pozitívabban közeledik, mint egy táblagépes kérdőív kitöltésére, ahonnan a hangfelvétel nem tudja, hogy hová juthat. Hasonlóan az idősebb korosztály nem szívesen tölt ki online kérdőíveket és a melléktelepek lakosságának nagyrésze 60 év fölötti.

9. ábra: Forgalom a zöldségpiacon

Forrás: <https://szekelyhon.ro/aktualis/ellenoriztek-a-merlegeket-a-gyergyoszentmiklosi-piacon>

Ezek alapján a személyes interjút alkalmaztam a Gyergyószentmiklóson, a lakosság véleményének és elégedettségének felmérése érdekében. 15 kérdésből áll a kérdőív, amely tartalmazza a település aktuális helyzetéről alkotott véleményt, a fennálló problémákat, a lehetőségeket, a lakosság elvárásait és ötleteit egyaránt. Az interjúvált személyeket igyekeztem úgy kiválasztani, hogy nemek, korcsoportok és az iskolai végzettségük alapján változatosak legyenek. A tanulmányozott város aktuális helyzetét SWOT analízis segítségével vizsgáltam, amely a lakosság véleményét tükrözi. Az interjúvált személyek közül négy nő volt és két férfi, korosztály szerint három személy 21-29 év közötti, egy személy 40-49 év közötti, egy személy 50-59 év közötti és egy 61-70 év közötti személy. Az iskolai végzettségük esetében: egy személy általános iskolai végzettséggel, egy személy közép iskolai végzettséggel, egy posztliceális végzettséggel, illetve három személy felsőfokú végzettséggel rendelkezik (mérnök, pedagógus, könyvelő).

A szekunder kutatásomban az Országos Statisztikai Intézet weboldaláról használtam fel a népszámlálási adatokat és a gazdasági jellegű információkat egyaránt. Az adatokat feldolgozva diagrammok segítségével szeretném szemléltetni.

3.4. Eredmények

A félig strukturált interjú módszerét sikerült alkalmazni hat személy esetében, ennek segítségével sikerült adatot, információt gyűjteni. Hat személy segítségét kértem az interjú létrejöttéhez. Az első interjúm B. Ágotával készítettem, aki Gyergyószentmiklósi születésű és itt élő pedagógus. Őt követte B. Bernadett, általános asszisztens. A harmadik megkérdezett személy T. Arnold, gyergyószentmiklósi lakos, akinek foglalkozása bútorgyári dolgozó. A negyedik megkérdezett személy B. Ildikó, aki jelenleg munkanélküli. Az következő interjú alanyom, E. László személyében, aki Gyergyószentmiklósi lakos, erdőmérnök. Az utolsó válaszadó Sz. Mária, gyergyószentmiklósi nyugdíjas könyvelő. Az interjúk személyesen, illetve telefonhíváson keresztül jöttek létre.

Az első interjúmat 2023 április 10.-én készítettem B. Ágotával, aki 23 éves nő, pedagógus, foglalkozása óvónéni, felsőfokú végzettséggel rendelkezik, jelenleg mesterképzésen végzős hallgató. Őt személyesen kérdeztem egy kávé mellett, Gyergyószentmiklóson a Greencafe kávézó és étterem téli teraszán és az első kérdésemre, amelyben Gyergyószentmiklóst jellemző három szóra kérdeztem rá, őszintén és gyorsan válaszolt „Gödörös, igénytelen és fejetlenség!”. Hiszen a településen a közlekedés, az úthálózat állapota és szerkezete miatt nehézkes és magas költségekkel jár. Elmondása szerint a település

nagyon rossz irányba halad. Sajnálatos módon nincs ismerete a városban történő és megvalósult beruházásokról, projektekről, csupán felásott és félbehagyott munkálatok láthatóak a város számos részein. Hozzátette, ha nem tud említeni megvalósult beruházást, akkor a vélemény kifejtés sem lenne releváns. Gyergyószentmiklóson a legnagyobb nehézséget a lakosság számára a közlekedés és annak költségei jelentik. A járművek szervízköltségei a rossz utak miatt sokkal magasabbak, mint egy átlagos településen. Ennyi negatívum ellenére is szeretjük a városunk, hiszen csendes és nem olyan nagy az agglomeráció, mint a nagyvárosokban. A városvezetésről kérdezve, Ágota elszomorodva mondta, hogy a látvány magáért beszél, öncélú vezetőség uralja várost, csupán a „saját malmukat hajtva”. Ágota szerint megélni nem könnyű, sőt nehezebb, mint egy más településen, legyen szó városról vagy vidékről, de az előnye az, hogy itt született, „Gyergyó a szülővárosunk”, ami nem elhanyagolható szempont. A kilencedik kérdésemre, ami a fejlesztési lehetőségekről szól Gyergyószentmiklóson, azt válaszolta Ágota, hogy a lehetőség az adott dolog, ugyanis semmi sem működik jól a városban, tehát fejlődni lehetne, természetesen, ha a vezetőség is így gondolná, ami egyelőre nem látszik. Ágota számára továbbra is a legfontosabb lenne a közlekedés korszerűsítése, az utak javítása, amihez létfontosságú a víz és csatornahálózat kiépítése és korszerűsítése. A városban a probléma a sorrend szokott lenni, először aszfaltozás, majd, amikor megszokják a lakosok egy két év után felássák az egészet. Na ezt a jelenséget jó lenne kiküszöbölni. Gyergyószentmiklós adottságai a fekvésében rejlenek, hiszen a vadregényes táj és környezeti adottságok. Ezen adottságok gazdasági felhasználásával Gyergyószentmiklós fejlődne.

A következő kérdés a város gyenge pontjairól szól, hiszen ez sem elfelejthető. Ágota szerint továbbra is a közutak borzalmasok, illetve a számos elpazarolt lehetőség. Gyergyószentmiklós csendet és nyugalmat tud nyújtani a lakosainak, ellentétben számos más településsel.

10. ábra: Vithavasi látkép

Forrás: saját fotó,2022

A második válaszadó B. Bernadett, 23 éves nő, végzettsége és foglalkozási is általános orvosi asszisztens, pályakezdő. Természetjáró és állatbarát, reál beállítottságú személy. Őt a saját otthonában kérdeztem. Nem gondolkodott sokat a válaszokon, gyorsan felelte, hogy Gyergyószentmiklósról elsőként a rossz utak jutnak eszébe, az erdők és a jégkorong, amit a helyi lakosok inkább hokinak neveznek. Nemrég „tört meg a jég”, hiszen a gyergyószentmiklósi Gyergyói Hoki Klub csapata bajnoki címet szerzett az Erste Liga bajnokságban. Ennek ellenére továbbra is rossz irányba haladnak a dolgok Bernadett szerint. A csatornahálózat korszerűsítési munkálatokról hallott és tapasztalta is egyaránt, hiszen számos útszakasz le van zárva vagy korlátozva az említett munkálatok miatt. Bernadett elmondása szerint a lakosság számára létfontosságúak ezek a beruházások, hiszen az a fejlődés alapjait jelentik. Reméli, hogy eredménye lesz ezeknek a munkálatoknak, mert utak, sok autó és számos lakás is megszenvedte a munkálatokat úgy, mint a rosszul lerakott esővízelvezető vezetékek, ami számos lakás pincéjének és alapjának az ázását okozza napi rendszerességgel.

A beruházások hasznossága a kivitelezés minőségében rejlik, ha megfelelő precizitással és odafigyeléssel valósulnak meg akkor a lakosság javára válnak. A lakosság adófizető része is eredményesnek érzi majd a tevékenységét. A közlekedés hatékonyságának javítása és az úthálózat fejlesztése nagymértékben javítaná a lakosság és a visszajáró turisták Gyergyószentmiklósról alkotott véleményét. Azt a véleményt, amely nem mostanában alakult ki, hiszen aki legalább két alkalommal áthaladt a városon, az érezhette és betekintést nyert egy olyan településre, ahol az érdekek irányítják a vezetőséget. Pozitívként a Csíky kertet hozta fel Bernadett, ami az egyetlen arborétum a medencében és annak körzetében. Sajnálatos módon a Csíky kertre is nagy nyomás hárul, hiszen a környéken elő romák innen látják el magukat tűzifával, hatalmas anyagi és eszmei károkat okozva.

A municípium vezetősége cserélődött néhányszor az elmúlt évtizedek során, de sajnálatos módon nagy pozitív meglepetés sosem érte a lakosságot, csupán más személy állt a város élére, aki a „saját malmára hajtotta a vizet”.

11. ábra: Csíky kert- arborétum

Forrás: <https://www.radiogaga.ro/2022/08/19/szavazattal-lehet-segiteni-a-csiky-kert-felujitasara-benyujtott-palyazat-sikeret>

Bernadett szerint Gyergyószentmiklós közepesen élhető város, hiszen a rossz infrastruktúra, munkahely hiány és roma probléma ellenére pozitívumként említi a tájat és a környezetet. Állatbarát ember személyében, Bernadett a lovasturizmusban lát nagy lehetőséget Gyergyószentmiklóson. A táj és a környezet adott, minden, ami szükséges a lótarthoz adott, csak neki kell fogni. Néhány család szervez lovas túrákat, táborokat és más programokat, amelyekre magas a kereslet. Az ember igazán lóháton tud élvezni egy tájat, hiszen autóval és motorral siet, száguld, míg lóháton le tud lassulni, kikapcsolódni, élvezni a látványt. Továbbá a természetvédelmi területekre, csupán lóháton és gyalog lehet úgy eljutni, hogy minél kisebb nyomást gyakoroljunk a környezetre. Hozzátette, hogy Gyergyószentmiklóson a pénzhiány jellemzi úgy a települést, mint az átlagembereket. A minimálbér nem nagyobb, mint az ország számos más településén, de az adóilletékek, lakbér, közlekedési költségek jóval magasabbak sajnos.

Végző soron Bernadett elmondása szerint Gyergyószentmiklós környezeti szempontból nyújt többet egy átlagos településnél, hiszen erdők veszik körül a medencét, „a fenyvesek oltalma alatt áll a város”.

12. ábra: Lovas turizmus

Forrás: saját fotó, 2022

A harmadik válaszadó személy, T. Arnold, 28 éves, középiskolai végzettséggel rendelkezik, foglalkozása, szakképzetlen munkás, egy helyi bútorgyárban dolgozik. A kérdéseket az otthonomban egy tea mellett tettem fel neki, amelyekre szívesen válaszolt. Az első kérdéseimre az felelte, hogy neki Gyergyószentmiklósról a rossz utak, a tömbházfelújítás és az inkompetens vezetőség jut eszébe. Szerinte a város jelenleg rossz irányba halad és megvalósult beruházásokról sem tud, így ezekről véleményt nem alkotott. Továbbá közölte, hogy a városban a közlekedés borzalmas, néhány helyen konkrétan lehetetlen, még biciklivel is. A legnagyobb nehézség a munkahely hiány és a közlekedés. Arnold személy szerint a városban csupán az embereket, a közösséget szereti, illetve a városvezetéssel kapcsolatban vegyesek a vélemények, ahogyan az övé is, szép szavakkal képesek leírni egy rossz helyzetet is. Gyergyószentmiklóson élni lehet, élhető város, de nem könnyű, ahogyan valószínűleg máshol sem, bár „a szomszéd kertje mindig zöldebb”.

Arnold szerint Gyergyószentmiklóson egy dolog az biztosan van és az a tennivaló, a munka, bármely szempontból nézve akad tennivaló. Továbbá a vezetőség leváltása orvosolhatná a problémát, de mindezek mellett a megkezdett projektek befejezése és kivitelezése nagyon fontos lenne. Az említett projektek között megtalálható a víz és csatornahálózat javítási és fejlesztési munkálatai, illetve az utak járhatóvá tétele. Az ő személyében nem egy pozitív és optimista embert kell elképzelni a városról alkotott véleménye esetében, szerinte pozitív változás úgy sem lesz, illetve nem is lát a város jövőjére nézve nagy lehetőségeket. A lakosság egy részét kis jövedelemből élő személyek, családok képezik, akiket nem segítenek sem adócsökkentéssel, kedvezményekkel sem pedig támogatásokkal, ahogyan a romák esetében. Könnyebb élni a romáknak, mint a magyar embereknek.

Arnold kifejtette, hogy Gyergyószentmiklósi születésű és jelenleg itt élő lakosként ő azt látja, hogy semmi különöset nem nyújt ez a város egy másikhoz képest.

A negyedik válaszadó, B. Ildikó, 53 éves nő, általános iskolai végzettséggel rendelkezik, jelenleg munkanélküli. A kérdéseimre telefonon válaszolt, mert a hétköznapiak jó részét az unokaival tölti. Meglepően jól fogadta a felkérésem, főleg a kérdezőbiztos tapasztalataimhoz képest. Gyergyószentmiklós jellemzéséről kérdeztem elsőként, amire gondolkodás nélkül válaszolt, kijelentésében utalt a település múltjára és jelenjére egyaránt „szép, poros, gödrös”, elmondása szerint gyakran nevezik a várost „Gödörszentmiklósnak”. Ildikó szerint a városban a dolgok rossz irányba haladnak, az utóbbi időben egyedül a Kultúrház felújításáról hallott, ami még nem került befejezésre, illetve akkor lehet érdemben válaszolni, amikor a munkálat már be van fejezve, de mindenképp hasznos beruházás, főleg, ha megvalósul és nem félbe marad.

Ildikó személyében egy boldog embert ismerhettem meg, hiszen elmondása szerint semmi nem jelent az ő számára nehézséget Gyergyószentmiklóson. Továbbá szülővárosuként kötődik Gyergyószentmiklóshoz, ami szerinte rossz kezekbe került, hiszen semmilyen kézzel fogható eredményt nem láthat a település lakossága, innen könnyen leszűrhető, hogy a város vezetősége nincs jó hatással a városra, csupán vegetálnak. Ildikó kifejtette a véleményét a város lehetőségeiről, amely fő részét a turisztikai jellegű lehetőségek jelentik. Ő kijelentette, hogy Gyergyószentmiklóson igen is meg lehet élni, nehezen, de lehet, ha lenne lehetősége, akkor leváltaná a városvezetést és elsőként az közutak javításával, korszerűsítésével foglalkozna. Hiú reményeket nem fűz a város jövőjéhez, hiszen több a negatívum, mint a pozitívum. Gyergyószentmiklós szerinte egyetlen dolgot nyújt egy átlagos településhez képest és az a friss hegyi levegő, de azt is csak akkor amikor nem száll a por.

13. ábra: Félbehagyott munkálatok Gyergyószentmiklóson

Forrás: saját fotó, 2020

Az ötödik válaszadó, E. László személyében, felsőfokú végzettséggel rendelkező személy, szakmája és foglalkozási erdőmérnök, ő is telefonon válaszolt a kérdéseimre. Az interjú 2023. április 20.-án délben jött létre, amelyben László kifejtette, hogy Gyergyószentmiklósról a tiszta levegő, a hegyek és a közösségi élet jut eszébe. Szerinte a város előrehalad, mint Magyarország. A beruházásokhoz érve, László kijelentette, hogy Gyergyószentmiklóson létesítettek városi víztisztító berendezést, korszerűsítették, illetve korszerűsítik a csatornahálózatot és folyik a tömbházak felújítása, hozzátette, hogy ezek a beruházások viszonylag lassan jöttek létre, némelyikük még kivitelezés alatt áll és nagyon hasznosak mind a település, mind a lakosság javára. László és családja számára a legnagyobb akadály, nehézség a közlekedés a városban, erre kellene nagy hangsúlyt fektessen a városvezetés. Számára a legfontosabb a Gyergyószentmiklósi közösség, a helyi lakosság. Reméli, hogy a városvezetés is gondolni fog a város lakosaira és végre tenni is fog értük. A városvezetés jelenlegi tevékenységéről kérdezve azt a választ kaptam, hogy a lakosság véleménye megoszló a tevékenységükkel kapcsolatban, szerinte közepesen elfogadható.

A következő kérdésre, ami a város élhetőségéről szól egy lakos szempontjából, arra azt válaszolta, Gyergyószentmiklós jól élhető város, szeret itt lakni, a negatívumok ellenére is amelynek a listája hosszú, kezdve az utaktól, a többi infrastrukturális hiányosságon át egészen a munkahelyek hiányáig. Gyergyószentmiklóst a közösség tartja össze, ettől másabb, mint egy átlagos település. Lászlónak szerint Gyergyószentmiklós jövője érdekében, elsőként a korrump vezetőség teljes leváltása lenne szükséges, azt követné az úthálózat korszerűsítése, majd a bürokrácia csökkentése és egyszerűsítése, továbbá az egészségügyi ellátás gördülékenységének javítása. További fontos teendő lenne a megkezdett munkálatok, beruházások kivitelezése, befejezése és ellenőrzése.

14. ábra: Gyergyószentmiklós, a főter 1911 körül

Forrás: <https://gyergyoidia.ro/arhivum/gyergyoszentmiklos-foter-1911-korul>

Elmondása szerint a téli sportok nyújtásának nagy lehetőséget a városnak a turisztikai vonzerő és forgalom növelése érdekében, esélyt adva a város gyenge gazdaságának a fellendítéséhez, hiszen nem sok más lehetőség adott a településen egy átlagos erdélyi településhez képest.

A hatodik és egyben az utolsó válaszadó Sz. Mária, 69 éves, felsőfokú végzettséggel rendelkezik, jelenleg nyugdíjas. Az interjú telefonon keresztül jött létre 2023 április 23.-án. A válaszában kiemelte, hogy Gyergyószentmiklósról Gödrös, érdektelenség és a hegyvidéki táj szavak jutnak eszébe, továbbá, hogy a város jelenleg nem halad sem jó sem rossz irányba, hanem stagnál. A megvalósult beruházásokhoz, projektekhez érve Mária megemlítette a Sportcsarnokot, az ökölvívó klubot és az uszodát, amely beruházások ténylegesen megvalósultak, hasznosak is, de szerinte kérdéses a fenttarthatóságuk, hiszen magas költségekkel jár a fenntartásuk, működtetésük a városra nézve. Mária számára nehézséget a közlekedés jelenti úgy gyalog, mint autóval, továbbá a rekreációs tevékenységek, helyek hiánya, hiszen a szabadidő parkokat és a városközpontban található parkot is kisajátították, megrongálták és megtöltötték szeméttel. Mindezek ellenére Gyergyószentmiklós így is Mária szülővárosa marad, ezért is szereti. A vezetéséről nem nyilatkozik, mert ő személy szerint nem

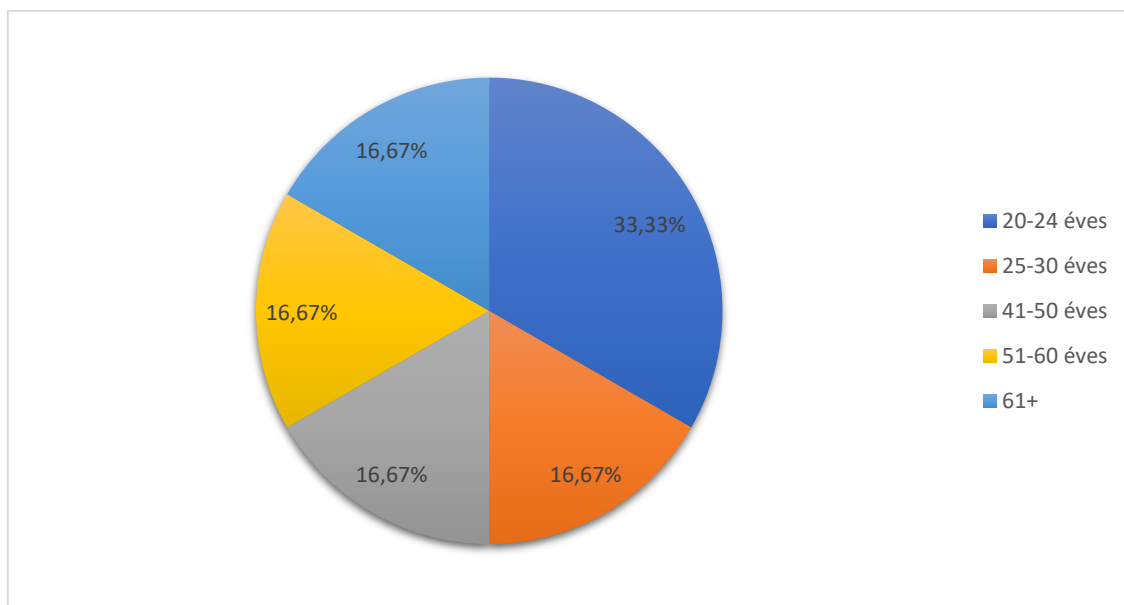
Mária szerint Gyergyószentmiklós semmi különöset nem nyújt egy átlagos székelyföldi településhez képest, de mindenképp érdemes lenne egy helyzetfeltárás és elemzés, ahhoz, hogy tisztán látszódjon a város jelenlegi, helyzete és megvalósítható fejlesztési tervet lehessen létrehozni.

[illegible]

A primer kutatásomhoz, a félig strukturált interjú válaszait használtam fel és mutatom be. Az interjúkat személyesen, illetve telefonbeszélgetéseken keresztül sikerült létrehozni és így információt gyűjteni. A kérdőívben leginkább a lakosság véleményére voltam kíváncsi, mert a számszerű adatok helytel közze elérhetőek különböző statisztikai weboldalakon. Az első kérdésre kapott válaszok az alábbi szöveghőben találhatóak és látszik, hogy a szép számok, statisztikai adatok ellenére a lakosság nem igazán elégedett a jelenlegi helyzettel. Ahogyan régen egyszerű, de józan paraszti ésszel rendelkező emberek vezettek, irányítottak településeket úgy, hogy támogatások nélkül is rendet tartsanak az adott településen. Hasonlóan napjainkban a lakosság bevonásával lehet szükséges, hasznos beruházásokat, projekteket megvalósítani.

A megkérdezett személyek között több korcsoport szerinti megoszlását igyekeztem olyan módon kiválasztani, hogy tényleg valós eredményt kapjunk. A kérdezett személyek anyagi helyzetéről és jövedelméről nem készítettem kimutatást, mert közülük néhányan nem akartak nyilatkozni és így nem lett volna releváns az eredmény. A megkérdezettek 66,66%-a nő és 33,33%-a férfi. A nemek szerinti megoszlása hasonlóan szokott alakulni kérdőívek és interjúk esetén általánosságban.

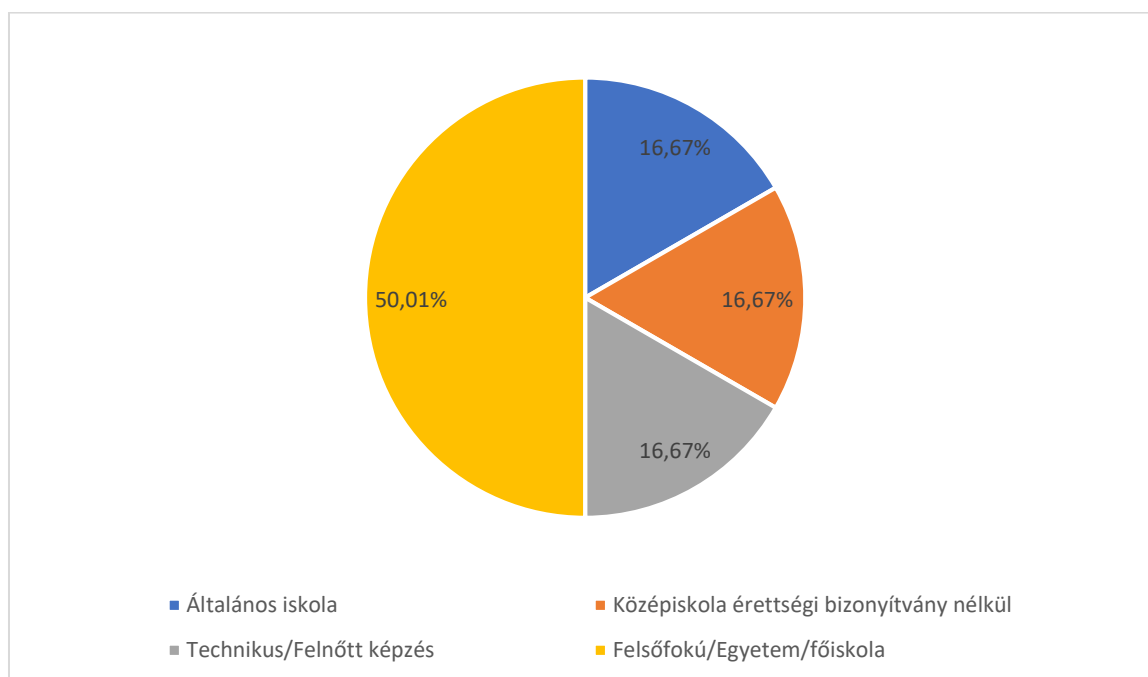
16. ábra: Az interjúvolt személyek korcsoport szerinti megoszlása

Forrás: saját szerkesztés a kutatási eredményeim alapján, 2023

A válaszadó személyek fele Felsőfokú végzettséggel rendelkezik, két személy egyetemi diplomával, további egy személy főiskolai végzettséggel. A kérdezettek 16,67%-a általános iskolai végzettséggel rendelkezik, középiskolai végzettséggel 16,67%-a és további 16,67%-a technikai/felnőttképzési végzettséggel rendelkezik.

17. ábra: A válaszadó személyek legmagasabb iskolai végzettsége

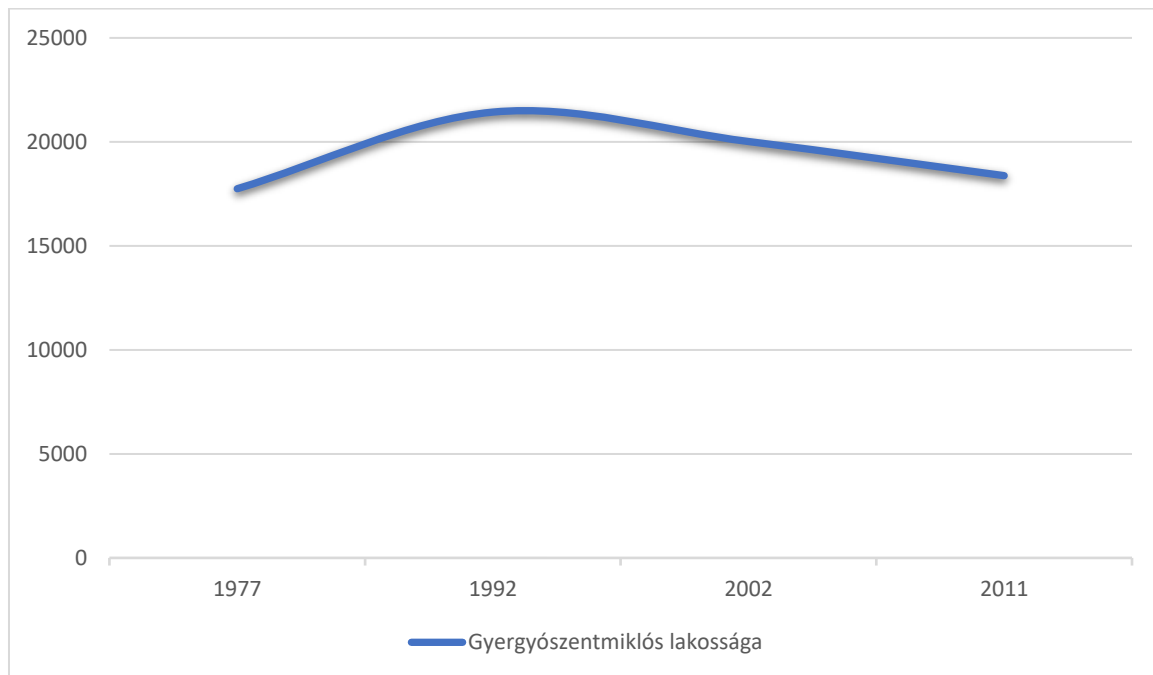

Forrás: saját szerkesztés a kutatási eredményeim alapján, 2023

Szekunder kutatás eredményei a következők:

A demográfiai jellegű információk sajnálatos módon még nem elérhető a 2022-es népszámlálás eredménye, így a dolgozatomban az <http://statisztikak.erdelystat.ro/> weboldalon található 2011-es népszámlálási adatokhoz tudok hozzáférni. A gazdasági mutatóknál azért nem vizsgáltam a munkanélküliségi rátát, a munkanélküliek arányát végzettségük szerint, mert csak az országos, illetve régióként és megyénként elérhető információk állnak rendelkezésre, hozzáteszem, hogy nem lesz valós eredmény abban az esetben, ha én Hargita megyei szintű információkat vetítek ki Gyergyószentmiklósról, hiszen a megyében vannak jobb gazdasági háttérrel rendelkező települések, sőt vidéki települések is. Valós képet szeretnék nyújtani Gyergyószentmiklós jelenlegi helyzetéről.

18. ábra: Gyergyószentmiklós lakossága 1977-2011 es időszakban

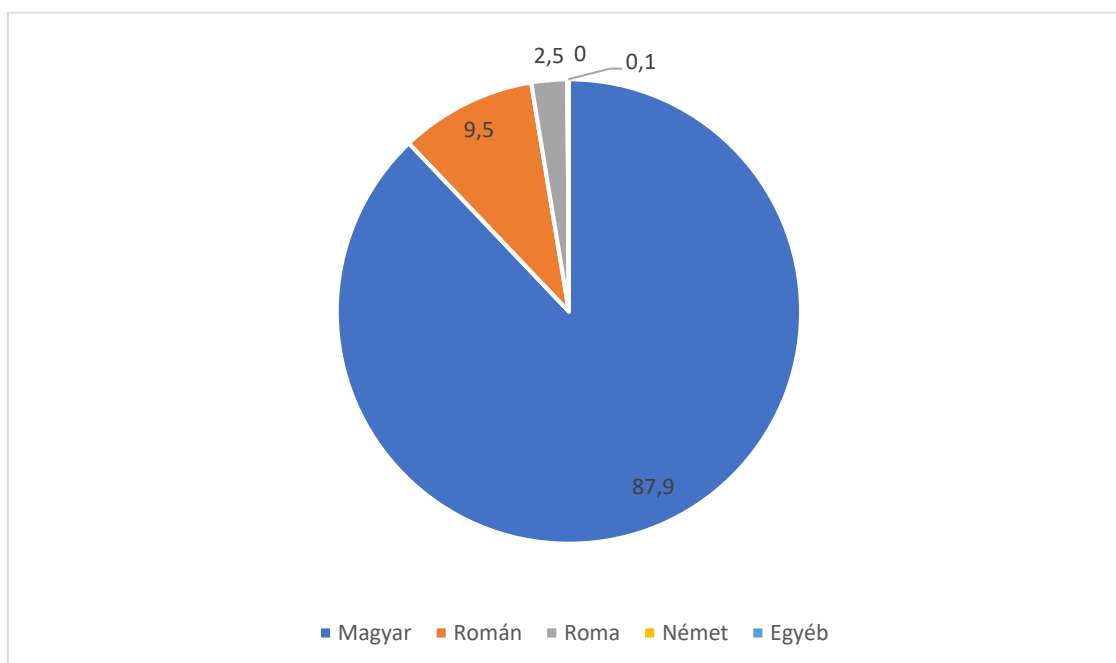

Forrás: saját szerkesztés a 2011-es népszámlálási adatok alapján, 2023

A fenti diagrammból leolvasható, hogy a 80-as években, illetve a 90-es évek elején valamilyen okból kifolyólag az embereknek jobb volt városban, Gyergyószentmiklóson élni. Feltehetően a kommunizmus során működő gyárak, szövetkezetek és egyéb vállalkozások, a lakosság nagyrésztét foglalkoztatták, stabil munkahelyet, megélhetési lehetőséget nyújtottak. A város által nyújtott kényelem, mint infrastrukturális szempontból, illetve számos szolgáltatás elérhetősége arra vezette a falun élő embereket, hogy városra költözzenek. Új lakónegyedek épültek, nagyon kicsi a munkanélküliség aránya, fejlődési lehetőséget jelentett úgy a lakosság, mint a település javára. A 1989 decemberi forradalom, a kommunizmus bukását jelentette, de az addig működő állami vállalatok, gyárak, kereskedelmi egységek jó része is fokozatosan megszűnt. Az embereknek már nem jelentett túl nagy előnyt a városi élet, hiszen magasabb költségekkel járt, de ha nincs, amiből fedezni a költségeket, akkor különböző szolgáltatásoktól, tárgyaktól és termékektől megválnak. Onnantól kezdve nem volt olyan könnyű a lakosság élete, hiszen a gyárak megszűnésével a lakosság egy része munkanélkülivé vált.

Gyergyószentmiklós társadalmi helyzete: A település lakossága a 2011-es népszámlálási adatok szerint 18 377 fő, amelynek etnikum szerinti megoszlását a következő kördiagramon szeretném szemléltetni.

19. ábra: Lakosság nemzetiség szerinti megoszlása

Forrás: saját szerkesztés a 2011-es népszámlálási adatok alapján, 2023

Az eredmény nem teljesen releváns, ugyanis a roma lakosság nagyrésze nem került nyilvántartásba, hiszen sokan nem rendelkeznek személyi igazolvánnyal, annak érdekében, hogy ne lehessen számonkérni a tetteikért és megszabaduljanak a további polgári kötelezettségeiktől.

A diagrammon látható, hogy a lakosság nagyrésze magyar ajkú, ebből adódóan a hagyományoknak és a helyi szokások nem veszítették értéküket, nincs jelen a nagyvárosi multikulturálisát. A helyi szokások és hagyományok összetartják a lakosságot.

Gyergyószentmiklós lakosságának a vallási, felekezeti megoszlása a következőképpen alakult a 2011-es népszámlálási adatok szerint: A lakosság 80,7%-a Római katolikusnak vallotta magát, 9,2%-a Ortodox, további 6,1%-a Református, a fennmaradó 4%- egyéb felekezetek...

Gyergyószentmiklóson 3 elemi és általános iskola működik, 3 középiskola foglalkoztatja a diákokat. Továbbá rendelkezik kultúrházzal, kórházzal stb.

A település a régi Gyergyószentmiklósszék központja, ami a többi történelmi székely székhez (Udvarhelyszék, Háromszék, Csíkszék, Marossszék, Aranyossszék) hasonlóan autonómiával rendelkező önkormányzati egység (Ferencz et al, 2012).

A municípium gazdasági helyzete: Természetesen nem minden embernek volt lehetősége magánvállalkozást létesíteni, nagyobb eséllyel munkahelyet találni, de ebben Gyergyószentmiklós nem tudta foglalkoztatni a lakosság munkaképes rétegét, így sokan más városokba költözött vagy éppen emigráltak egy jobb jövő reményében.

20. ábra- Gyilkostó sugárút az 1980-as években

Forrás: régi album-ismeretlen

Természetesen, a beosztott településeken sem volt jobb a helyzet. Gyilkostó üdülőtelep esetében az egyetlen főbb lehetőség a turizmus, amit a település adottságainak köszönhető. De az eredmények alapján úgynevezett „bányaként” működik, hiszen az itt működő vállalkozások folyamatosan termelnek és hasznot húznak a település adottságaiból, de semmit sem fektetnek vissza. Kovácpéter, Visszafolyó és a Várpatak településeken a megélhetés szűkös, főképp gazdák lakják. Faluképvédelem szempontjából kár is lenne bolygatni ezeket a településeket gazdasági szempontból. Amire feltehetőleg szükség lenne, az az úthálózat kiépítése és fejlesztése, a szemétszállítás megoldása és a szennyvízelvezetés megoldása, olyan módon, hogy ne gyakoroljunk nagyobb nyomást a környezetre.

Sajnálatos módon a település gazdaságáról konkrét és releváns adatok forrása szűkös, újságcikkekre és facebook bejegyzésekre hivatkozni lehet, de az eredmény amit leszűrünk belőle az nem fog valós képet alkotni. Gyergyószentmiklós gazdaságával kapcsolatos információk a település weboldalán jelenleg nem találhatóak meg, hiszen hosszú ideje „feltöltésre várnak”. (<https://www.gheorgheni.ro/gazdasag/>). Kértem a polgármesteri hivataltól segítséget, de átirányítottak az ARBOR társulathoz, akiktől azt a választ kaptam, hogy konkrét kérdéseket várnak, ugyanis ők nem rendelkeznek település szintű gazdasági jellegű kimutatással, dokumentációval.

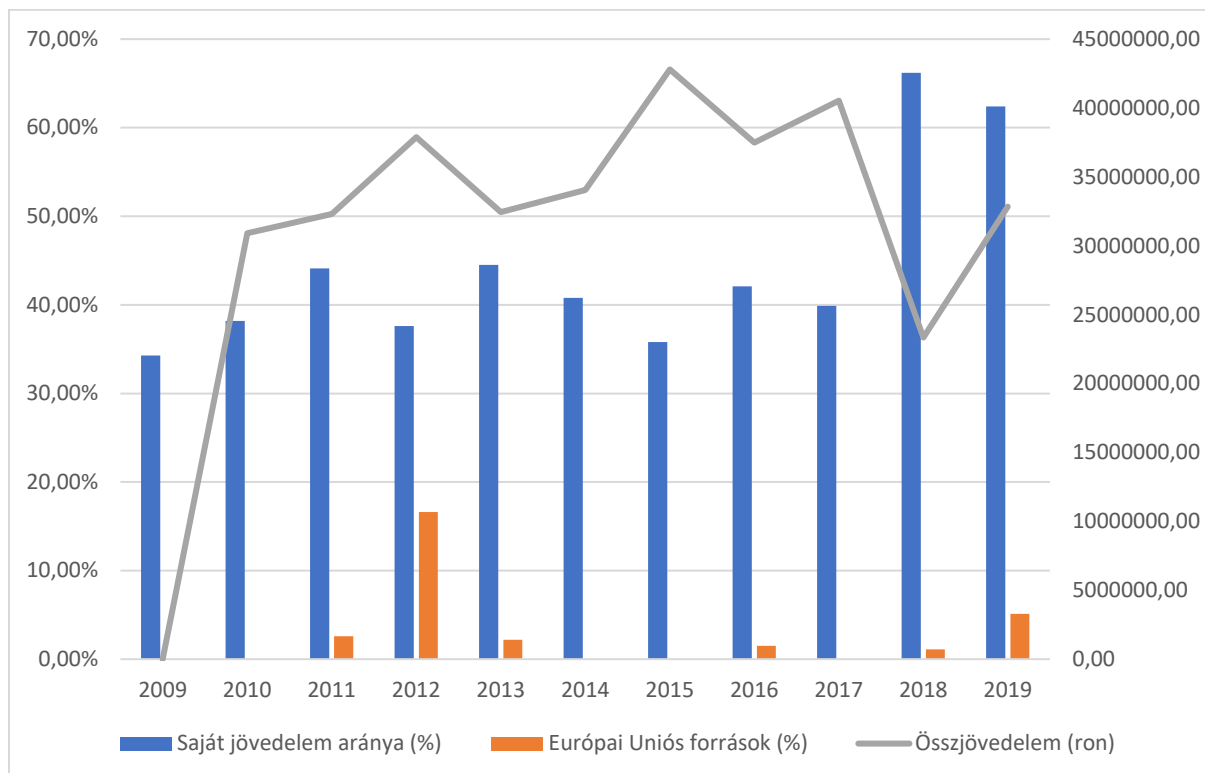
21. ábra: Információ a település gazdaságáról

Forrás: <https://www.gheorgheni.ro/gazdasag/>

Az statisztikak.erdelystat.ro oldalon a település önkormányzatának a költségvetését találtam meg a 2009-2019-es időszakra.

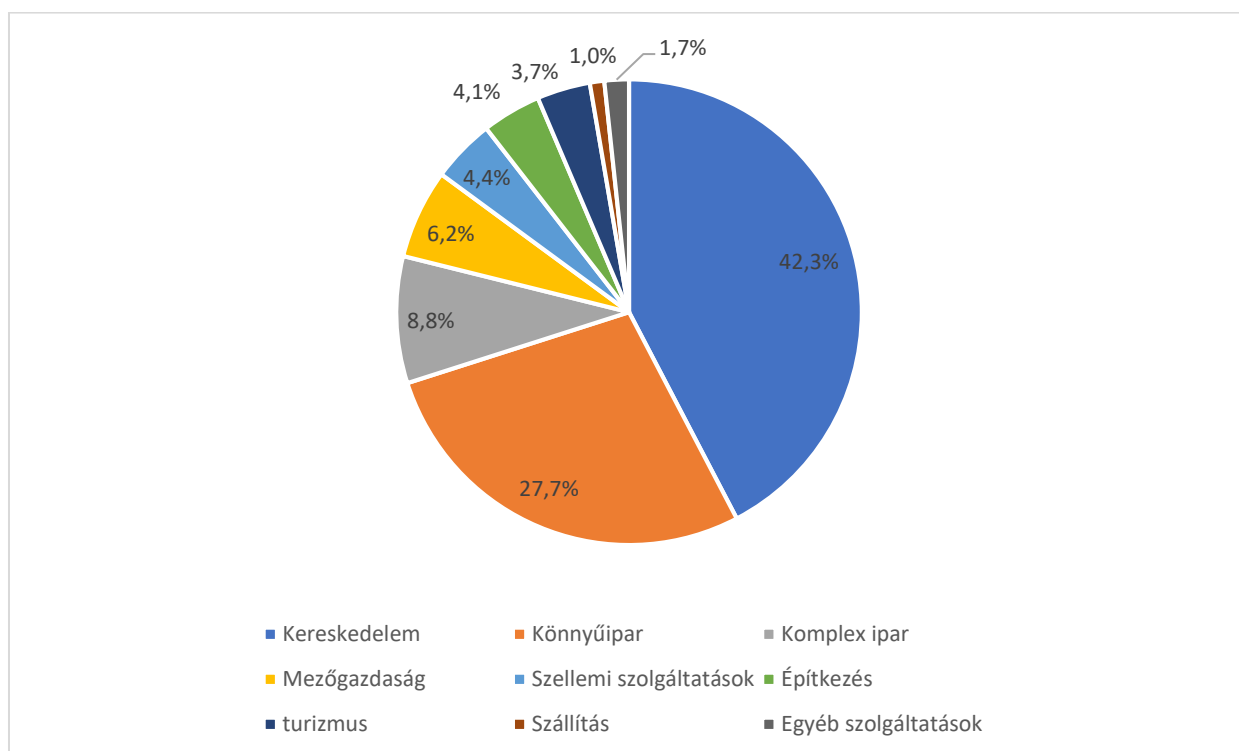
22. ábra: Gyergyószentmiklós összjövedelme és annak megoszlása a 2009-2019-es időszakban

Forrás: saját szerkesztés a Regionális Fejlesztési és Közigazgatási Minisztérium adatai alapján, 2023

Az előző diagrammból leolvasható, hogy Gyergyószentmiklós település jövedelmének viszonylag elenyésző részét képezték Európai uniós források a 2009-2019-es időszakban. Bár ezzel a ténnyel a város lakossága is tisztában van diagramm nélkül is. A tanulmányozott municípium éves összjövedelme a legkisebb volt 2018-ban, 23 333 000 ron értékben, amely évben a város összjövedelmének 66,20%-át a saját jövedelem tette ki, tehát más források az összjövedelmének kevesebb mint 34%-át fedezték. A vizsgált időszakban, Gyergyószentmiklós számára a 2015-ös év volt a leggazdagabb, hiszen a település összjövedelme 42 999 000 ron volt, bár a rendelkezésemre álló statisztikai adatok alapján nem voltak Európai uniós források és az önrész 35,80% át fedezte, a fennmaradó 64,20% forrását nem találtam feltüntetve. Az átlagösszjövedelem erre az időszakra 34 458 100 ron volt. Szép számok, összegek találhatók, de a megvalósult projektek listája nem túl hosszú, főleg a gyakorlatban is megvalósultak összegzése.

23. ábra: Gyergyószentmiklós cégforgalmának megoszlása

Forrás: <http://statisztikak.erdelystat.ro/adatlapok/gyergyoszentmiklos/1391>

Az erdelystat.ro weboldalon találtam további gazdasági adatokat, információkat a városról. Gyergyószentmiklóson a 2018-as cégstatisztikák szerint 519 vállalat van bejegyezve, melynek összesen 669,6 millió lej forgalma van. Hargita megyei átlaghoz képest, Gyergyószentmiklóson 28%-kal több, vagyis 113 vállalattal több bejegyzett, mint a megye átlagos településein. A fent említett cégek forgalmának 42,3%-át a kereskedelem, 27%-át a könnyűipar, megközelítőleg 9%-át a komplex ipar teszi ki. Továbbá megemlítendő a szellemi szolgáltatások (4,4%), szállítás (2,9%), építkezés (4,1%), mezőgazdaság (6,2%), turizmus (3,7%).

Gyakran hallom, hogy Gyergyószentmiklóson nem éri meg vállalkozást létesíteni és működtetni, ennek oka a helyi településekhez képest magas adóilletékek, nehezebb és költségesebb a közlekedés, magasabbak a szállítási költségek a rossz utak okozta magasabb jármű fenntartási és javítási költségek. A helyi polgármester, Csergő Tibor András vigasztaló szavai az úthálózat állapotával kapcsolatban és a víz és csatornahálózat modernizálási munkálatok miatt nem sokat érnek. Számos vállalkozás nem tud megfelelően működni, hiszen sokszor hetekig, hónapokig, sőt évekig lezárnak egy útszakaszt a közforgalom elől, annak ellenére, hogy az ott lakók is dolgozni járnak, a gyerekeiket iskolába vigyék... Példaként egy autószerelő műhelyt mutatnék be, amelynek a bejárata előtt legalább két hete fel van ásva és le

van zárva az út. Annak a vállalkozás a munkaidő alatt nem tudja folytatni tevékenységét, nincs forgalma, de az alkalmazottak javadalmazását és a további költségeit mégis fedeznie kell. A polgármester arra kérte a lakosságot, hogy a munkálatok kivitelezésének ideje alatt közlekedjenek kerékpárral, ami semmiképp nem elfogadható megoldás.

4. Következtetések, javaslatok

A kutatásom eredményeként Gyergyószentmiklósról számos információt sikerült összegyűjteni, amelyeket felhasználtam és SWOT analízis segítségével vizsgáltam, amelyet az interjúvált személyek véleménye alapján készítettem. A település fő erősségei a fekvéséből és a természeti adottságaihoz vezethetők, hiszen a vadregényes fenyvesek, hegyvidéki táj, biodiverzitás hatalmas természeti értéknek tekinthető.

A Kutatásom során beigazolódott az első hipotézisem, úgy a primer, mint a szekunder kutatásom alapján, miszerint Gyergyószentmiklós lakossága folyamatosan csökken, hiszen az emberek, főként a lakossága aktív része azt szeretné, ha látná az adófizetés eredményét és értelmét, egy szép, rendezett városként álmodnak Gyergyószentmiklósról, de a rideg valóság egyre inkább megtöri a lakosság honvágyát, kötődését a városhoz. Az elvándorlási szándék fordítottan arányos a lakosság csökkenésével; a megkérdezett személyek egyetértenek azzal, hogy a Gyergyószentmiklóson egyre nehezebb, illetve nagyobb kihívást jelent élni. A szakképzetlen és szakképzett munkaerő, főként az aktív réteg külföldön vállal munkát, hiszen a család eltartás nehézkes itthon. Annak érdekében, hogy a lakosság csökkenése megálljon, javasolnám, hogy az aktív lakosság számára munkahelyeket teremtsenek a városban, elsőként a hiányszakmák, mint az asztalos, ács, kőműves, szabó stb. szakképzésekre lenne szükség, akik számára garantált lenne a munkahely, a megélhetés. Továbbá, a romák beilleszkedésének elősegítése, a törvények és szabályok kiterjesztése rájuk.

A második hipotézisem is beigazolódott a megkérdezett személyek véleménye alapján Gyergyószentmiklós turisztikai vonzerőjének növekedése érdekében a legfontosabb teendő a közlekedés gördülékenységének javítása és az úthálózat korszerűsítése lenne. Hozzáadtam, hogy fontos lenne az útépitési és javítási munkák tervezésétől a kivitelezésen keresztül egészen az átadásig ellenőrzés alatt álljon, illetve egy úgynevezett harmadik fél végezze az ellenőrzést, akinek semmilyen kapcsolatban ne álljon a kivitelezőkkel sem a városvezetéssel, továbbá semmilyen anyagi érdeke ne legyen ahhoz, hogy az ellenőrzés megfelelő legyen. Az úthálózat rendbetétele, korszerűsítése nem csak a közlekedés hatékonyságát növelné, hanem a városképet is javítva, fellendítené a turisztikai forgalmat egyaránt. Az úthálózat javításához szükséges lenne, hogy a munkálatokat ne egyszerre végezzék az egész város területén, hanem a város részeire felbontva néhány alternatív útvonal járhatóvá tételével történjen, hogy a városban ne legyen teljesen blokkolva a közlekedés.

A munkálatok tervezése, monitorizálása a kivitelezés során és az átvételi ellenőrzés segítségével jobb minőségűek és tartósabbak lennének a járdák-utak. Ha a fizeteses parkolást Gyergyószentmiklós tanácsa működtetné, helyi munkaerő foglalkoztatásával, akkor egyszerűbb lenne a parkolás a városközpontban, csökkenne a légszennyezés és a begyűjtött parkolási díjak fedeznék a parkolóhelyek karbantartását, kijelölését-festését.

A harmadik hipotézis beigazolását már a strukturált interjú során tapasztaltam, hiszen a lakosság nem csak statisztikai adatokból, hanem saját tapasztalatából adódó, hogy az elvándorlás fő oka nem az utazási vágyból ered, hanem a megélhetésből, illetve a családok eltartásából ered. Gyergyószentmiklós aktív lakosságának nincs elegendő munkahely, így sokan más városokban vállalnak munkát. Ha más városokba kényszerülnek, akkor gyakran külföldre költöznek, kezdetben szezonmunkát vállalva, időszakosan, majd állandó munkavállalás esetén véglegesen. A munkahelyteremtés Gyergyószentmiklóson fordítottan arányos az elvándorlási szándék esetében. A szakképzett munkaerő elvándorlása ellen a munkahelyteremtés megoldás. A fiatal vállalkozók támogatása, motiválása a vállalkozás létesítésre segítené a helyi munkaerő foglalkoztatását és helyben tartását. A régi gyárak, üzemek felhasználásával a lehetőségek függvényében fel lehetne lendíteni Gyergyószentmiklóson a termelést különböző ágazatokban. A turizmusban rejlő lehetőségek száma korlátlan, jó úthálózattal, a meglévő sípályák fejlesztésével és újak létesítésével számos munkahelyet lehetne teremteni, hiszen a téli sportokra egyre nagyobb az igény. A lovas turizmus, bakancsos turizmus további lehetőségeket rejt, amihez az infrastruktúra fejlesztése kötelező.

Végül az utolsó hipotézisem is teljesen beigazolódt, miszerint a víz és csatornahálózat korszerűsítése és azok kiterjesztése Gyergyószentmiklós melléktelepüléseire pozitív hatással lenne a környezetre nézve. Ami befolyik az valahol kifolyik gondolatmenetre átvetítve a 2011-es népszámlálási adatok alapján a Gyergyószentmiklóson bejegyzett lakások 92,1%-a rendelkezik vezetékes vízzel, miközben csupán 89,8%-a rendelkezik szennyvízelvezetéssel. Figyelembe véve, hogy a fentmaradó 7,9%-a amely hivatalosan nem rendelkezik vezetékes vízzel, feltehetőleg saját kúttal rendelkezik, és a szennyvíz elvezetési szolgáltatás hiánya magasabb nyomást helyez a környezetre, hiszen egy átlagos háztartásban használnak vegyszereket, amelyek a környezetbe jutva, felszívódnak így növelve a város ökológiai lábnyomát. Gyergyószentmiklóson szükséges lenne meglévő csatornahálózat működésének és hatékonyságának ellenőrzésére, hogy a város környezeti szempontból is fenntarthatóan működjön. A víz és csatornahálózat javítás és létesítés kivitelezési munkálatai során ellenőrzéseket kellene tartani annak érdekében, hogy egy jól működő rendszerrel rendelkezzen

a város. Annak elkerülése érdekében, hogy a munkálatok ténylegesen megvalósuljanak. A környezetre háruló nyomás csökkentése érdekében ellenőrizni kellene a városban található melléképületek trágya elszállítását és csatornarendszerét, amely által csökkenne a vízszennyezés Gyergyószentmiklóson.

5. Összefoglalás

Napjainkban sokan természetközeli életre vágnak, de csak nagy utazások árán vagy képernyőn keresztül juthatnak el olyan helyekre, ahol ez megvalósulhat. Egy gyergyószentmiklósi lakos számára elég elhagyni a városközpontot és a lakónegyedeket, gyalog fél óra-óra sétával megközelíthet számos dombot, hegyet, szívhat friss levegőt vagy éppenséggel menekülhet a medve elől. A turisztikai látványosságok, hagyományörzés és az egyéb kulturális jellegű tevékenységek, programok, amelyek összetartják a közösséget. A helyi termékek hozzájárulnak a településhez; példaként Gyergyószárhegy község a szárhegyi káposztáról híres, úgy, mint Makó a hagymáról. A helyi termékeknek meghatározó szerepük van a településkép alkotásban. Aki ismeri Gyergyószentmiklóst és nem a rossz utakról, az elsőként a zenekarokra gondol, hiszen innen származik a Bagossy Brothers Company, a 4street, Nosugar és más zenekarok is. Sokan mondják, „hogya Gyergyó akkor hoki”, hiszen a jégkorongozás nem áll távol a gyergyóiaktól.

A város gyengeségei között megtalálhatóak az infrastrukturális hiányosságok, mint például az elavult csatornahálózat és természetesen a rossz utak. A munkahelyhiány is nagy problémát jelent, amihez magas adók társulnak a település municípium státusza miatt. Befejezetlen munkálatokkal nap mint nap találkoznak a lakosok és a városon áthaladó emberek egyaránt. A piactér és a sportpálya is elhanyagolt közterület, ha a vezetőség végre rá venné magát ezen területek rehabilitálására, nagy valószínűséggel a roma közösség azokat is kisajátítaná és rongálná, ahogyan azt a parkokkal, buszmegállókkal tették a város részein.

A fejlesztési lehetőségek között a legfontosabbak a lakosság számára az infrastrukturális beruházások lennének: a víz és csatornahálózat korszerűsítése és kiépítése, az úthálózat javítása és korszerűsítése, amely által növekedne a város turisztikai vonzereje. A Fair és közbeszerzések által megvalósult projektek és a munkahelyteremtés csökkentenék a képzett munkaerő elvándorlását. A turisztika erősítése a téli-, síturizmus fellendítésével, turisztikai városközponttá válhat Gyergyószentmiklós, ahol helyet kapna a lovas turizmus is, amely által csökkenne a településen a környezetre gyakorolt negatív hatása a turisztikai forgalom növekedésének. Sajnos rossz kimenetelű is lehetne a város jövője, hiszen a lakosság csökkenésével, főleg az aktív lakosság elvándorlásával növekedne az itt dolgozó aktív lakosságra háruló nyomás. Ez esetben Gyergyószentmiklós elszegényedne, eladósodna.

A dolgozatban megnevezett javaslatok alapján elindulnának a fejlesztések Gyergyószentmiklóson, akkor megváltozna a településről alkotott rossz vélemény és a város

visszatérne régi pompájába. A fejlődések elindulásával fokozódna a fiatalok helyben maradása is. A javasolt fejlesztések megvalósulásával, Gyergyószentmiklós a varázslatos tájával, környezetével együtt élhető és rendezett otthont nyújthatna a jövőben a lakosai számára.

6. Irodalomjegyzék

1. Hunkár Márta: A kutatás módszertana (Debrecen,2013)
2. Illés Iván: Regionális gazdaságtan. Budapest, Typotex Kiadó, 2008. ISBN 978 963 279 697 0
3. Vidékfejlesztési jegyzet, Dr. Kőszegi Irén Rita (2019) Letöltve: 2023.05.01
<https://oszkdk.oszk.hu/storage/00/03/17/40/dd/1/Videkfejlesztas.pdf>
4. Nemes Gusztáv: Az Európai Unió vidékfejlesztési politikája – az integrált vidékfejlesztés lehetőségei (2000)
5. Fabula Szabolcs, Szalai Ádám: Az okos vidékfejlesztés lehetőségei és korlátjai Magyarországon Vol. 16, Issue 1, 2021: 59–79 DOI: 10.15170/MG.2021.16.01.0
<https://promanconsulting.hu/smart-celok/>
6. Glatz Ferenc: Vidékpolitika, vidékfejlesztés és új intézményei, 2010, letöltve: 2023.05.01
http://real.mtak.hu/35490/1/2010_Glatz_Videkpolitika_vidékfejlesztés_új_intézményei_u.pdf
7. Tinka Kálmán: A rendszer, amiben élünk (2019)
8. May Britt Bjerke,Ralph Renger: Being smart about writing SMART objectives (2017),
Letöltve:2023.05.01
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0149718916302580?via%3Dihub>
9. 1996. évi XXI. törvény: A területfejlesztésről és a területrendezésről
<https://njt.hu/jogszabaly/1996-21-00-00>
10. Némediné Kollár Kitti: A hazai okos és autonóm falvak területi összefüggései (2022)
letöltés: 2023.05.01 <http://real.mtak.hu/156998/1/NemedineKollarKitti.pdf>
11. Szalai Á. –Fabula Sz. (2021): Az okos vidékfejlesztés lehetőségei és korlátai Magyarországon, Modern Geográfia Vol. 16, Issue 1, 2021: 59–79DOI:10.15170/MG.2021.16.01.04
https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/rural-development_hu

12. Molnár Dániel: Empirikus kutatási módszerek a szervezetfejlesztésben
http://humanexchange.hu/site/uploads/file/61-72_md.pdf
13. <https://www.radiogaga.ro/2022/08/19/szavazattal-lehet-segiteni-a-csiky-kert-felujitasara-benyujtott-palyazat-sikeret/>
14. HAVAS P. (2001) A fenntarthatóság pedagógiai elemei 2001/09
<https://epa.oszk.hu/00000/00035/00052/2001-09-ta-Havas-Fenntarthatosag.html>
15. Wolski, O. (2018). Smart Villages in EU Policy: How to Match Innovativeness and Pragmatism. *Wies i Rolnictwo*, 4, 163–179. Letöltés ideje: 2023.05.01
<https://doi.org/10.7366/wir042018/09>
16. Regionális Fejlesztési és Közigazgatási Minisztérium: letöltve 2023.04.25
http://www.dpfbldrap.ro/sit_ven_si_chelt_uat.html
17. <https://gyergyoidia.ro/arhivum/gyergyoszentmiklos-foter-1911-korul>
18. Káposzta, J., & Honvári, P. (2019). A smart falu koncepciójának főbb összefüggései és kapcsolódása a hazai vidékgazdaság fejlesztési stratégiájához. *Tér és Társadalom*, 33(1), 84–97. <https://tet.rkk.hu/index.php/TeT/article/view/3091/5191>

7. Mellékletek

1.sz. melléklet: felhasznált interjú kérdések

1. Mi az a három szó, amivel jellemezné Gyergyószentmiklóst?
2. Ön szerint milyen irányba halad Gyergyószentmiklós?
3. Ön milyen megvalósult beruházásokról, projektekről tud, Gyergyószentmiklóson?
4. Mi a véleménye az előbb említett beruházásokról?
5. Mennyire hasznosak az előbb említett beruházások?
6. Mi jelent az ön számára nehézséget Gyergyószentmiklóson?
7. Mit szeret Gyergyószentmiklóson?
8. Mi a véleménye a városvezetésről?
9. Mennyire élhető település Gyergyószentmiklós?
10. Milyen lehetőségeket lát Gyergyószentmiklóson?
11. Ön min és hogyan változtatna Gyergyószentmiklóson?
12. Ön szerint mi a legnagyobb probléma, amivel szembesülni és foglalkoznia kellene a városvezetésnek?
13. Milyen potenciált, lehetőségeket lát a településen?
14. Általánosságban melyek a település gyenge pontjai?
15. Gyergyószentmiklós mit nyújt egy más városhoz képest?

Forrás: saját szerkesztés, 2023

2.sz. melléklet: Ábrajegyzék

1. ábra: Csobothegyi látkép.....	6
2. ábra: Napnyugta az Egyesknél.....	8
4. ábra: Smart kritériumok	14
5. ábra Gyergyószentmiklós települései	15
6. ábra: Gyergyószentmiklós térképe.....	16
7. ábra: Gyilkostó.....	17
8. ábra: Kovácspéteri látkép.....	18
9. ábra: Forgalom a zöldségpiacon	22
10. ábra: Vithavasi látkép.....	25
11. ábra: Csíky kert- arborétum.....	26
12. ábra: Lovas turizmus	27
13. ábra: Félbehagyott munkálatok Gyergyószentmiklóson	29
14. ábra:Gyergyószentmiklós, a főtér 1911 körül	31
15. ábra: Szófelhő-milyen három szóval jellemezné Gyergyószentmiklóst.....	32
16. ábra: Az interjúvolt személyek korcsoport szerinti megoszlása.....	33
17. ábra: A válaszadó személyek legmagasabb iskolai végzettsége.....	34
18. ábra: Gyergyószentmiklós lakossága 1977-2011 es időszakban	35
19. ábra: Lakosság nemzetiség szerinti megoszlása	36
20. ábra- Gyilkostó sugárút az 1980-as években	37
21. ábra: Információ a település gazdaságáról	38
22. ábra: Gyergyószentmiklós összjövedelme és annak megoszlása a 2009-2019-es időszakban	
239. ábra: Gyergyószentmiklós cégforgalmának megoszlása	40

8. Függelék

NYILATKOZAT

Alulírott Biró Árpád-György (neptun kód **WR5776**), a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Szent István Campus, Vidékfejlesztési agrármérnök mesterképzés szak levelező tagozatvégzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem. Hozzájárulok ahhoz, hogy Diplomadolgozatom egyoldalas összefoglalója felkerüljön az Egyetem honlapjára és hogy a digitális verzióban(pdf formátumban) leadott dolgozatom elérhető legyen a témát vezető Tanszéken/Intézetben, illetve az Egyetem központi nyilvántartásában, a jogi és etikai szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: **nem**

2023.május.02

Hallgató: Biró Árpád-György

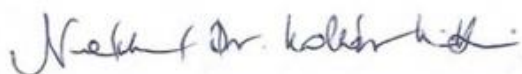
KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

A Biró Árpád György (név) (hallgató Neptun azonosítója: **WR5776**) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfólió¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: Gödöllő, 2023 év május hó 2. nap

Belső konzulens

NYILATKOZAT

a diploma nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Biró Árpád-György
A Hallgató Neptun kódja: WR5776
A dolgozat címe: Gyergyószentmiklós fejlesztési lehetőségeinek vizsgálata
A megjelenés éve: 2023
A konzulens tanszék neve: Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: 03.05.2023

Hallgató aláírása

A DIPLOMADOLGOZAT TARTALMI KIVONATA

Dolgozat címe: Gyergyószentmiklós fejlesztési lehetőségeinek vizsgálata

A dolgozatot készítő hallgató neve Biró Árpád-György

Vidékfejlesztési Agrármérnök Msc

Tanszék/Intézet (ahol a dolgozat készült)

Belső témavezető: Némediné Dr. Kollár Kitti

Napjainkban sokan természetközeli életre vágnak, de csak nagy utazások árán vagy képernyőn keresztül juthatnak el olyan helyekre, ahol ez megvalósulhat. Egy gyergyószentmiklósi lakos számára elég elhagyni a városközpontot és a lakónegyedeket, gyalog fél óra-óra sétával megközelíthet számos dombot, hegyet, szívhat friss levegőt vagy éppenséggel menekülhet a medve elől. A turisztikai látványosságok, hagyományörzés és az egyéb kulturális jellegű tevékenységek, programok, amelyek összetartják a közösséget. A helyi termékek hozzájárulnak a településhez; példaként Gyergyószárhegy község a szárhegyi káposztáról híres, úgy, mint Makó a hagymáról. A helyi termékeknek meghatározó szerepük van a településkép alkotásban. Aki ismeri Gyergyószentmiklóst és nem a rossz utakról, az elsőként a zenekarokra gondol, hiszen innen származik a Bagossy Brothers Company, a 4street, Nosugar és más zenekarok is. Sokan mondják, „hogya Gyergyó akkor hoki”, hiszen a jégkorongozás nem áll távol a gyergyóiaktól. A fejlesztési lehetőségek között a legfontosabbak a lakosság számára az infrastrukturális beruházások lennének: a víz és csatornahálózat korszerűsítése és kiépítése, az úthálózat javítása és korszerűsítése, amely által növekedne a város turisztikai vonzereje. A Fair és közbeszerzések által megvalósult projektek és a munkahelyteremtés csökkentenék a képzett munkaerő elvándorlását. A turisztika erősítése a téli-, síturizmus fellendítésével, turisztikai városközponttá válhat Gyergyószentmiklós, ahol helyet kapna a lovas turizmus is, amely által csökkenne a településen a környezetre gyakorolt negatív hatása a turisztikai forgalom növekedésének.

A javasolt fejlesztések megvalósulásával, Gyergyószentmiklós a varázslatos tájával, környezetével együtt élhető és rendezett otthont nyújthatna a jövőben a lakosai számára.